

เหลียวหลัง ๑๐๐ ปี สตรีไทย และการท้าความท้าทายที่รออยู่

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ເທົ່າຍຈຳລັງ ៣០ ປີ ສຕຣີໄກ ແລ້ວນ້າຄວາມກ້າຖາຍທີ່ຮອດຍຸ

● ເນື່ອໃນວັນຂຕຣີສາກລ ປີ 2548

คำนำ

ค่านำ

ประเทศไทยได้ให้การรับรองปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ในการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2538 ที่ประเทศไทยรวมรัฐประชาชนจีน และในเวลา 5 ปีต่อมา สหประชาติได้จัดประชุม Lamchabang ประชุมสตรีสัมมัชชาติ ครั้งที่ 23 เมื่อวันที่ 5-9 มิถุนายน 2543 และสาระของการประชุมครั้งนั้นได้มีการทบทวนและประเมินความคืบหน้าในการดำเนินงานของประเทศสมาชิก ในโอกาสที่ครบรอบ 5 ปีของการรับรองปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งด้วย ผลจากการประชุมได้มีการรับรองเอกสารปฏิญญาการเมือง (Political Declaration) ซึ่งเป็นเอกสารประกาศพันธกรณีย์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ที่จะเร่งรัดดำเนินการตามประเด็นห่วงโซ่ต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนปฏิบัติการปักกิ่ง และให้มีการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ และได้มีการรับรองเอกสารแผนปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Further Actions and Initiatives to Implement the Beijing Declaration and Platform for Action) ซึ่งกำหนดกรอบกิจกรรมที่ประเทศสมาชิกจะดำเนินการต่อไปและริเริ่มใหม่ว่าจะปี พ.ศ. 2544-2548 โดยจะมีการประชุมประเมินความคืบหน้าในการดำเนินการของประเทศสมาชิกอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2548

เอกสาร “เหลียงหลัง 10 ปีสตรีไทย และหน้าความท้าทายที่รออยู่” นี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ประการหนึ่งคือ เพื่อร่วมรวมผลการดำเนินงานเพื่อความก้าวหน้าของสตรี ในช่วงตั้งแต่การรับรองปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเป็นต้นมา ซึ่งถือว่าเป็นพันธะผูกพันที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในภาครัฐ จะต้องส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาดังกล่าวอาจดำเนินไปโดยไม่ได้คำนึงถึงกรอบของปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง แต่ก็ได้ตอบสนองต่อปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งในขณะเดียวกัน ดังนั้นจึงหวังว่า จากจุดนี้ไปผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะมีความเชื่อมต่อที่ชัดเจนของการดำเนินงานเพื่อความก้าวหน้าของสตรีที่สอดคล้องกับปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง และคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละประเด็นห่วงโซ่

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จึงขอเชิญชวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันดำเนินงานเพื่อลุյด์ความก้าวหน้าของสตรีอย่างต่อเนื่องและมุ่งมั่นต่อไป

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

มีนาคม 2548

สารบัญ

สารบัญ

.....

.....

.....

.....

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 การดำเนินงานของประเทศไทย ตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง

1. การประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี
2. สาระสำคัญของปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง
3. พันธกรณีที่ประเทศไทยให้คำมั่นสัญญาจะดำเนินการตามแผนปฏิบัติการปักกิ่ง
4. สาระสำคัญของปฏิญญาทางการเมือง 1
5. ภาพรวมการดำเนินงานของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาสตรี

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานด้านสตรีใน 12 ประเด็นห่วงโซ่ตามปฏิญญา

และแผนปฏิบัติการปักกิ่ง

ส่วนที่ 3 กฎหมาย มาตรการ กลไกในการส่งเสริมความก้าวหน้า

ของสตรีไทยในช่วง 10 ปี และการประเมินผล

- ช่วงก่อนปฏิญญาปักกิ่ง
- ช่วงสิบปีปักกิ่ง
- การประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานภาพสตรี ในช่วง 10 ปีปักกิ่ง

ส่วนที่ 4 ความท้าทายถ้วนการดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคต

บรรณานุกรม

ส่วนที่ 1

การดำเนินงานของประเทศไทย
ตามปฏิญาณและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง

ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (พ.ศ. 2538-2547)

1. การประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี

กระบวนการพัฒนาสตรีเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในระดับสากล โดยองค์การสหประชาชาติ ซึ่งกระบวนการนี้ได้เพร่ขยายไปทุกมุมโลก องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรีมาแล้ว 5 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2518 ณ กรุงเม็กซิโก ประเทศเม็กซิโก ซึ่งมีการประกาศให้ปี พ.ศ. 2518 เป็นปีสตรีสากล ปีดังกล่าวถือเป็นจุดเปลี่ยนผัน ในการที่ทำให้ประเด็นของสตรีได้กลายเป็นจุดสนใจเรื่อยมา และได้มีการกำหนดให้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2528 เป็นทศวรรษสตรีแห่งสหประชาชาติ

ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2523 ณ กรุงโคเปนไฮเคน ประเทศเดนมาร์ก

ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2528 ณ กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา ซึ่งเป็นการประชุมเพื่อทบทวนและประเมินความสำเร็จของทศวรรษแห่งสตรีของสหประชาชาติ : ความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ ซึ่งได้มีการรับรองยุทธศาสตร์ในไนโรบีเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Nairobi Forward-looking Strategies for the Advancement of Women)

ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 4-15 กันยายน พ.ศ. 2538 ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งได้มีการรับรองปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Beijing Declaration and Platform for Action)

2. สาระสำคัญของปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง

2.1 ปฏิญญาปักกิ่ง (Beijing Declaration)

ในการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จัดโดยองค์การสหประชาชาติ รัฐบาลไทยได้ส่งคณะแทนเข้าร่วมการประชุม ซึ่งการประชุมดังกล่าวได้มีการออกปฏิญญาปักกิ่ง เพื่อให้รัฐบาลของประเทศไทย ที่เข้าร่วมการประชุมจำนวน 189 ประเทศได้แสดงเจตจำนงร่วมกัน และให้คำมั่นสัญญาว่าจะดำเนินการ เพื่อความก้าวหน้าของสตรีตามปฏิญญาดังกล่าว สาระสำคัญของปฏิญญาปักกิ่ง คือ การประกาศเจตจำนงตนของรัฐบาลที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีต่างๆ โดยเน้นการส่งเสริมความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ โดยย้ำถึงการให้คำมั่นสัญญาที่จะดำเนินการตามแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Beijing Platform for Action) และรับประกันว่านโยบายและโครงการทั้งหลายจะสะท้อนมุมมองบทบาทหญิงชาย และขอเรียกร้องให้เครือข่ายของสหประชาชาติ สถาบันการเงินในระดับภูมิภาคและระดับสากล สถาบันระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สตรีและบุรุษทุกคน ตลอดจนองค์การพัฒนาเอกชนตั้งใจมั่นอย่างเต็มที่และมีส่วนร่วมในการดำเนินแผนปฏิบัติการ โดยร่วมมือกับรัฐบาลและโดยเคราะฟ์ในความเป็นอิสระของทุกคนและทุกสาขาของประชาสังคม

2.2 แผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Beijing Platform for Action)

แผนปฏิบัติการปักกิ่ง แบ่งออกเป็น 6 บท ได้แก่

บทที่ 1 ถ้อยແຄลงກາຣົຈ

- ระบุว่า แผนปฏิบัติการ เป็นระเบียบวาระของการเริ่มสร้างพลังให้กับสตรี โดยมุ่งที่จะเร่งรัดการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ในโรบี เพื่อความก้าวหน้าของสตรีและขัดอุปสรรคที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของสตรีในทุกด้านของชีวิต ทั้งส่วนตัวและสังคม

บทที่ 2 กรอบของปัญหาในระดับโลก

- ระบุถึงสถานการณ์ของสตรีทั่วโลก เช่น ความยากจน การว่างงาน ความรุนแรงต่อสตรี ประมวลเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวต่างๆ และแนวโน้มที่ล้มพื้นธิกับการกำหนดทิศทางของแผนปฏิบัติการ
- ยกตัวอย่างปัญหา เช่นนโยบายและโครงสร้างทางเศรษฐกิจมหาภัยและจุลภาค รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างมักจะวางแพนโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสตรีและเด็กผู้หญิง โดยเฉพาะกลุ่มที่ยากจน ความยากจนเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงสมบูรณ์และเชิงสัมพัทธ์ และจำนวนสตรีที่ยากจนได้เพิ่มขึ้นในภูมิภาคส่วนใหญ่ สตรีในเมืองจำนวนมากกำรงานชีวิตอยู่อย่างขัดสน ความทุกข์ยากของสตรีในชนบทและเขตห่างไกลครบที่จะได้รับความใส่ใจเป็นพิเศษ แม้แต่ในบางประเทศที่ตัวชี้วัดระดับชาติได้บ่งบอกว่ามีการปรับปรุงขึ้นแล้ว สตรีในชนบทส่วนใหญ่ยังคงมีชีวิตอยู่ในสภาพด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจและสภาพด้อยทางสังคม ดังนั้นจึงควรเน้นมิติทางสังคมของการพัฒนา การเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องค้นหาทางเลือกใหม่ที่ประกันว่าสมาชิกของสังคมทุกคนจะได้รับประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีฐานอยู่บนแนวทางที่เป็นองค์รวมของการพัฒนา ได้แก่ ความเติบโต ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ความเป็นธรรมทางสังคม การอนุรักษ์และปกป้องสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน ความสมานฉันท์ การมีส่วนร่วม สันติภาพ และการเคารพสิทธิมนุษยชน

บทที่ 3 ประเด็นที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษ

- ระบุว่า เป้าหมายส่วนใหญ่ของยุทธศาสตร์ในโรบีเพื่อความก้าวหน้าของสตรียังไม่มีการบรรลุผล ยังคงมีอุปสรรคกีดขวางการสร้างพลังของสตรี แม้จะมีความพยายามจากรัฐบาล องค์การพัฒนาเอกชน และหลายฝ่ายแล้วก็ตาม ในกรณี จึงได้บทวนและเห็นว่าต้องกำหนดเป็นประเด็นที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษ หรือประเด็นเร่งด่วนที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่าจะต้องมีการดำเนินงานเป็นลำดับแรกๆ ได้แก่
  - ภาวะความยากจนที่หยั่งรากลึกและเพิ่มมากขึ้น

- ความไม่เท่าเทียม ความไม่พ่อเพียง และการไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างเสมอภาค
- ความไม่เสมอภาค ความไม่พ่อเพียง และการไม่มีโอกาสได้รับการดูแลสุขภาพอนามัย และบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเสมอภาค
- ความรุนแรงต่อสตรี
- ผลที่เกิดต่อสตรีจากการความชัดแย้งที่มีการใช้อาวุธหรือความชัดแย้งอื่นๆ รวมทั้งผู้ที่อาศัยอยู่ในเดินแಡนที่ถูกยึดครองโดยต่างชาติ
- ความไม่เสมอภาคในโครงสร้างและนโยบายเศรษฐกิจ ในกิจกรรมการผลิตทุกรูปแบบและในการเข้าถึงทรัพยากร
- ความไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชายในการร่วมใช้อำนาจและการตัดสินใจในทุกระดับ
- กลไกที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรียังไม่พ่อเพียงในทุกระดับ
- การขาดความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของสตรี และความไม่พ่อเพียงในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนของสตรี
- การมองสตรีในบทบาทเดิมอย่างไม่เปลี่ยนแปลง และความไม่เสมอภาคในการที่สตรีจะได้เข้าถึงและมีส่วนร่วมในระบบการลือสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลีกมวลชน
- ความไม่เสมอภาคของบทบาทหญิงชายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และในการปกป้องสภาวะแวดล้อม
- การเลือกปฏิบัติและการล่วงละเมิดต่อสิทธิของเด็กผู้หญิง ที่ยังมีอยู่ต่อไปโดยไม่เลิกira

บทที่ 4 วัตถุประสงค์หลักและแผนปฏิบัติการ

- ในแต่ละประเด็นที่น่าห่วงใจเป็นพิเศษ แบ่งเป็น
  - (1) สตรีและความยากจน
  - (2) การศึกษาและการฝึกอบรมของสตรี
  - (3) สตรีและสุขภาพอนามัย
  - (4) ความรุนแรงต่อสตรี
  - (5) สตรีและความชัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ
  - (6) สตรีและเศรษฐกิจ
  - (7) สตรีในอำนาจและการตัดสินใจ
  - (8) กลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี
  - (9) สิทธิมนุษยชนของสตรี

(10) สตรีและสื่อมวลชน

(11) สตรีและสิ่งแวดล้อม

(12) เด็กผู้หญิง

- ปฏิบัติการได้มีการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอวัตถุประสงค์หลักพร้อมด้วยแผนที่ทุกๆ ฝ่าย ได้แก่ รัฐบาล องค์กรระหว่างรัฐบาล สถาบันวิชาการ สถาบันวิจัยธนาคารพาณิชย์ องค์กรพัฒนาเอกชนภายในประเทศและระหว่างประเทศ องค์กรสตรี องค์กรเยาวชน สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ สหประชาชาติ สถาบันการเงินและการพัฒนาแบบพหุภาคี แหล่งทุนทวิภาคี ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ สถาบันการพัฒนาระดับภูมิภาคและความร่วมมือการพัฒนาแบบทวิภาคี สถาบันการเงินระหว่างประเทศ องค์กรสหภาพแห่งชาติและระหว่างประเทศ จะนำไปใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

3. พันธกรณีที่ประเทศไทยคำมั่นสัญญาจะดำเนินการตามแผนปฏิบัติการปักกิ่ง

- ในแผนปฏิบัติการปักกิ่งได้มีการแบ่งเป็นประเด็นที่น่าห่วงไปเป็นพิเศษ 12 ประเด็น โดยในแต่ละประเด็นได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักและการปฏิบัติการโดยรัฐบาลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลัก ที่ตั้งไว้ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดไว้ว่าเป็นการปฏิบัติการโดยรัฐบาล จึงเป็นพันธกรณีที่ทุกประเทศให้คำมั่นสัญญาที่จะดำเนินการตามแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ซึ่งมีมากมายหลายข้อ
- ในที่นี้ จึงขอขยายภาพประประเด็นกลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี ซึ่งเป็นหนึ่งใน 12 ประเด็นที่น่าห่วงไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักและแผนปฏิบัติการโดยรัฐบาล ดังนี้

ประเด็น : กลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี

วัตถุประสงค์หลัก	แผนปฏิบัติการโดยรัฐบาล
(1) สร้างเสริมความเข้มแข็งให้กลไกระดับชาติและหน่วยงานรัฐบาลอื่นๆ	(ก) ประกันว่า ความรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าของสตรีอยู่ในระดับสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในรัฐบาล เช่น ระดับรัฐมนตรี (ข) จัดสร้างกลไกระดับชาติเพื่อความก้าวหน้าของสตรี ถ้าหากมีอยู่แล้วก็เสริมความเข้มแข็งให้ตามความเหมาะสม โดยให้การสนับสนุนเด้านการเมืองอย่างจริงจัง และจัดให้อยู่ในระดับสูงที่สุดของรัฐบาลเท่าที่จะเป็นไปได้ กลไกนี้ควรจะมีอำนาจเต็มและอำนาจที่กำหนดไว้ชัดเจน ปัจจัยสำคัญได้แก่ ทรัพยากร ความสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบาย ต่อการยกย่องและพิจารณาภูมิภาค อิกทั้งยังควรดำเนินการวิเคราะห์นโยบาย รณรงค์สนับสนุน สื่อสาร ประสานงาน และติดตามการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์หลัก	แผนปฏิบัติการโดยรัฐบาล
(2) บูรณาการมุ่งมองบทบาท หญิงชายเข้าไว้ในกฎหมาย นโยบายสาธารณะ แผนงาน และโครงการต่างๆ	<p>(ค) จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในเรื่องการอุปแบบและวิเคราะห์ข้อมูลจากมุมมองบทบาทหญิงชาย</p> <p>(ง) จัดตั้งกระบวนการที่ทำให้กลไกนี้สามารถรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ของนโยบายรัฐบาลทุกด้าน เริ่มตั้งแต่ในชั้นตอนแรกๆ และใช้ข้อมูลนี้อย่างต่อเนื่องในการพัฒนานโยบายและบทบาทนวนกระบวนการของรัฐบาล</p> <p>(จ) รายงานต่อผู้แทนนิติบัญญัติอย่างสม่ำเสมอถึงความก้าวหน้าของความพยายามที่จะนำประเด็นบทบาทหญิงชายเข้าไปอยู่ในการดำเนินงานของรัฐบาลตามความเหมาะสม โดยพิจารณาถึงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสหประชาชาติด้วย</p> <p>(ฉ) สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถาบันต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่น แหล่งศึกษา ทั้งในภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานอาสาสมัครในการทำงานเพื่อความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย</p> <p>(ก) หาทางประกันว่า มีการวิเคราะห์ผลกระบวนการที่จะเกิดขึ้นกับหญิงและชายก่อนที่จะมีการตัดสินใจใดๆ</p> <p>(ข) ทบทวนนโยบายและโครงการระดับชาติอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการดำเนินงานและประเมินผลกระทบของนโยบายการจ้างงานและรายได้เพื่อประกันว่าสตรีได้รับประโยชน์โดยตรงจากการพัฒนา และไม่ก่อความแย่งแย่งนโยบายเศรษฐกิจต่างๆ ควรพิจารณาการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่ได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม</p> <p>(ค) ส่งเสริมยุทธศาสตร์และเป้าหมายระดับชาติในเรื่องความเท่าเทียมระหว่างหญิงและชาย เพื่อจัดอุปสรรคต่อการใช้สิทธิของสตรี และจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบให้หมดลิ้นไป</p> <p>(ง) ร่วมงานกับสมาชิกผู้แทนนิติบัญญัติ เพื่อส่งเสริมมิติบบทบาทหญิงชายในกฎหมายและนโยบายทั้งหมด ตามความเหมาะสม</p>

วัตถุประสงค์หลัก	แผนปฏิบัติการโดยรัฐบาล
	<p>(จ) ให้อานันติต่อรัฐมนตรีทุกคนในการทบทวนนโยบายและโครงการจากมุมมองบทบาทหญิงชาย และจากแนวทางของแผนปฏิบัติการจัดให้ความรับผิดชอบสำหรับการดำเนินงานตามอานันตินี้อยู่ในระดับสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จัดตั้งหรือเสริมความเข้มแข็งให้กับโครงสร้างการประสานงานระหว่างกระทรวงเพื่อดำเนินงานตามอานันติดังกล่าวตลอดจนติดตามความคืบหน้า และสร้างเครือข่ายกับกลไกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติโดยกลไกแห่งชาติ</p> <p>(ก) เอื้ออำนวยต่อการกำหนดและดำเนินนโยบายของรัฐฯ ว่าด้วยความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย พัฒนาสูตร์และวิธีการที่เหมาะสม และส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือภายในรัฐบาลกลาง เพื่อประกันการนำมุมมองบทบาทหญิงชายเข้าไปในทุกรอบกระบวนการวางแผนนโยบาย</p> <p>(ข) ส่งเสริมและจัดตั้งความร่วมมือกับสาขาวิชาน่าที่เกี่ยวข้อง ศูนย์ศึกษาและวิจัยเรื่องสตรี สถาบันวิชาการและการศึกษา ภาคเอกชน สื่อมวลชน องค์การพัฒนาเอกชน โดยเฉพาะองค์กรสตรีและผู้อื่นในประชาสังคมที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(ค) จัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว เนื่องจากการจ้างงาน การประกันสิ่งแวดล้อม ภาระ赋稅 ได้ ความเสมอภาคในโอกาสการศึกษา มาตรการเชิงบวกในการส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรี และการรับรู้ถึงเจตคติและวัฒนธรรมที่สนับสนุนความเสมอภาค รวมทั้งส่งเสริมมุมมองบทบาทหญิงชายในการปฏิรูปนโยบายและโครงการต้านภัยหมาย</p> <p>(ง) ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น ทั้งในฐานะเป็นผู้นำที่แข็งขัน และผู้รับประทานของกระบวนการพัฒนา ซึ่งจะมีผลให้คุณภาพชีวิตของทุกคนดีขึ้น</p> <p>(จ) สร้างความเชื่อมโยงโดยตรงกับหน่วยงานระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับสากลที่ดำเนินงานเรื่องความก้าวหน้าของสตรี</p> <p>(ฉ) ให้ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและคำปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ เพื่อการรวมมุมมองบทบาทหญิงชายเข้าไว้ในนโยบายและโครงการประเภทต่างๆ</p>

วัตถุประสงค์หลัก	แผนปฏิบัติการโดยรัฐบาล
(3) จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศที่มีการจำแนกตามเพศ เพื่อใช้ในการวางแผนและประเมินผล	<p>ปฏิบัติการโดยหน่วยงานให้บริการสหสิตริระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับสากล และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ และสหประชาชาติ โดยให้ความร่วมมือกับองค์กรวิจัย และให้มีการบันทึกข้อมูลในแต่ละเรื่องที่เป็นความรับผิดชอบขององค์กรนั้นๆ</p> <p>(ก) ประกันว่า สติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลได้รับการจัดเก็บ รวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอ โดยจำแนกตามเพศและอายุ และให้สะท้อนถึงปัญหา ประเด็น และคำถามที่เกี่ยวข้อง กับหญิงและชายในสังคมนั้น</p> <p>(ข) จัดเก็บ รวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ โดยจำแนกตามอายุ เพศ ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ สังคม และตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจำนวนผู้ที่ต้องได้รับการเลี้ยงดู เพื่อใช้ในการวางแผนและการดำเนินนโยบายและโครงการ</p> <p>(ค) ให้ศูนย์สตรีคึกช้าและองค์กรวิจัยได้เข้ามาร่วมในการพัฒนาและทดลองตัวชี้วัด และวิธีการวิจัยที่เหมาะสม เพื่อเสริมความเข้มแข็งให้การวิเคราะห์บทบาทหญิงชาย รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการ</p> <p>(ง) มอบหมายหรือแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อเริ่มความเข้มแข็งให้โครงการข้อมูลสหสิตริบทบาทหญิงชาย และประกันการประสานงานติดตามและเชื่อมโยงกับทุกสายงานที่เกี่ยวข้องกับสหสิตริ และจัดเสนอผลงานที่ได้จากการรวมสหสิตริจากหัวข้อต่างๆ เข้าด้วยกัน</p> <p>(จ) ปรับปรุงการจัดเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมของหญิงและชายในเศรษฐกิจให้ครบถ้วน รวมทั้งในสาขากิจกรรมต่างๆ</p> <p>(ฉ) พัฒนาความรู้เกี่ยวกับงานและการจ้างงานทุกรูปแบบที่ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยวิธีต่อไปนี้</p> <p>(1) ปรับปรุงการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ไม่มีค่าตอบแทน ซึ่งมีรวมอยู่แล้ว ในระบบบัญชีประชาชาติของสหประชาชาติ เช่น ในสาขาเกษตรกรรม โดยเฉพาะแบบที่เพื่อเลี้ยงครอบครัว และกิจกรรมการผลิตแบบอื่นๆ ที่ไม่ได้นำออกสู่ตลาด</p>

วัตถุประสงค์หลัก	แผนปฏิบัติการโดยรัฐบาล
	<p>(2) ปรับปรุงวิธีการวัดซึ่งในปัจจุบันยังประเมินการว่างงาน และการจ้างงานตามระดับของสตรี</p> <p>(3) พัฒนาวิธีการสำหรับการประเมินคุณค่าเชิงปริมาณ ของงานที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนที่อยู่นอกเหนือบัญชี สรรงานคราชติ เช่น การเลี้ยงดูผู้อ่อนในครอบครัว การปรุงอาหาร ทั้งนี้เพื่อจะได้สะท้อนในบัญชีเริม หรือบัญชีทางการอื่นๆ ที่อาจถูกจัดทำขึ้นแยกไปต่างหาก แต่ สอดคล้องกับบัญชีประชาชาติหลัก โดยมุ่งให้ทราบหนัก ถึงการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรี และทำให้ได้ เห็นถึงการกระจายของงานที่มีและไม่มีค่าตอบแทน ระหว่างหญิงและชายอย่างไม่เท่าเทียมกัน</p> <p>(๙) พัฒนาการจำแนกกิจกรรมที่ใช้ร่วมกันระหว่างประเทศ สำหรับการจัดทำสถิติการใช้เวลา ซึ่งไวด์ต่อความแตกต่าง ระหว่างหญิงและชายในงานต่างๆ ที่มีค่าตอบแทนและไม่มี โดยจำแนกข้อมูลตามเพศ และดำเนินการในระดับชาติ ดังนี้</p> <p>(1) ทำการศึกษาการใช้เวลาโดยสม่ำเสมอ เพื่อวัดปริมาณ ของงานที่ไม่มีค่าตอบแทน รวมทั้งบันทึกกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมกันกับกิจกรรมที่มีค่าตอบแทนหรือ กิจกรรมที่ไม่จ่ายค่าตอบแทนอื่นๆ</p> <p>(2) วัดปริมาณของงานที่ไม่มีค่าตอบแทนซึ่งอยู่นอกบัญชี ประชาชาติ และพยายามปรับปรุงวิธีการที่จะสะท้อน คุณค่าของงานเหล่านี้อย่างถูกต้องในบัญชีอย่างหรือ บัญชีทางการอื่นๆ ที่แม้จะจัดทำแยกต่างหาก แต่ก็ สอดคล้องกับบัญชีหลักของรายได้ประชาชาติ</p> <p>(๙) ปรับปรุงแนวคิดและวิธีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อวัดความยากจน และการเข้าถึงทรัพยากรของหญิงและชาย</p> <p>(๙) เล verm ความเข้มแข็งให้ระบบสถิติที่สำคัญ และรวมเอา การวิเคราะห์บทบาทหญิงชายไว้ในเอกสารที่จัดพิมพ์และ งานวิจัย ให้ความสำคัญสำคัญ ต้นที่ กับความแตกต่างของ หญิงชายในการออกแบบงานวิจัย และในการเก็บและ วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อปรับปรุงข้อมูลในเรื่องการเจ็บป่วย</p>

วัตถุประสงค์หลัก	แผนปฏิบัติการโดยรัฐบาล
	<p>และปรับปรุงการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงบริการสุขภาพรวมทั้งการเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและการเจริญพันธุ์ การดูแลผู้เป็นมารดา และการวางแผนครอบครัว โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับมารดาที่อายุยังน้อยและการดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>(ญ) พัฒนาข้อมูลที่จำแนกเพศและกลุ่มอายุของผู้ติดเป็นเหื่อ เช่น ผู้กระทำผิดในเรื่องการใช้ความรุนแรงต่อสตรีทุกรูปแบบ เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การคุกคามทางเพศ การช่มชิ่น การมีเพศสัมพันธ์ในเครือญาติใกล้ชิด การละเมิดทางเพศ และการค้ามนตรีและเด็กผู้หญิง ตลอดจนความรุนแรงที่กระทำโดยหน่วยงานหรือบุคคลของรัฐ</p> <p>การปฏิบัติโดยรัฐบาล</p> <p>(ก) ดูแลให้มีการจัดพิมพ์ข้อมูลสถิติเรื่องบทบาทหญิงชายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งนำเสนอด้วยรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น ข้อความ ภาพ หรือวิดีโอด้วยภาษาท้องถิ่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ฯลฯ เพื่อให้ผู้ซึ่งไม่ได้มีความเชี่ยวชาญสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง</p> <p>(ข) ประกันว่า ผู้จัดทำและผู้ใช้ข้อมูลสถิติในแต่ละประเภททบทวนอยู่เสมอว่า ระบบสถิติทางการที่ใช้อยู่และการครอบคลุมประเด็นบทบาทหญิงชายมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ และถ้าจำเป็นก็จัดเตรียมแผนการปรับปรุงตามความต้องการ</p> <p>(ค) พัฒนาและสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยองค์กรวิจัย สหภาพแรงงาน นายจ้าง ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ในเรื่องการร่วมใช้งาน และอิทธิพลในสังคมรวมทั้งจำนวนหญิงและชายในตำแหน่งตัดสินใจระดับสูงทั้งภาครัฐและภาคเอกชน</p> <p>(ง) ใช้ข้อมูลที่ไว้ต่อความแตกต่างของบทบาทหญิงชายมากขึ้น กว่าที่เป็นอยู่ในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินโครงการต่างๆ</p>

4. สาระสำคัญของปฏิญญาทางการเมืองและแผนปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง

ในปี พ.ศ. 2543 สหประชาชาติได้จัดการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ เพื่อทบทวนและประเมินความคืบหน้าในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ในโนรีบีเพื่อความก้าวหน้าของสตรีและปฏิญญาแผนปฏิบัติการปักกิ่ง เมื่อวันที่ 5-9 มิถุนายน 2543 ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ภายหลังจากที่มีการรับรองแผนปฏิบัติการปักกิ่งไปแล้ว 5 ปี การประชุมดังกล่าวได้มีการออกปฏิญญาทางการเมืองและแผนปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Political Declaration and Further Actions and Initiatives to Implement the Beijing Declaration and Platform for Action)

ปฏิญญาทางการเมืองดังกล่าวได้ให้รัฐบาลที่เข้าร่วมประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษฯ ยืนยันที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีต่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งที่ได้รับการรับรองจากการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 เมื่อปี พ.ศ. 2538 และยุทธศาสตร์ในโนรีบีเพื่อความก้าวหน้าของสตรี ญี่ปุ่น พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นบทสรุปของทศวรรษสตรีและสหประชาชาติ (พ.ศ. 2519-2528)

สำหรับแผนปฏิบัติการและข้อเสนอในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อการดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ได้มีการระบุความสำคัญ ความคืบหน้าในทางบวก และอุปสรรคต่างๆ ที่ยังมีอยู่ ในแต่ละ 12 ประเด็นที่น่าห่วงใยเป็นพิเศษ ความท้าทายในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการตามปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการปักกิ่งให้ผลสมบูรณ์และแนวทางการดำเนินงานและความคิดริเริ่มใหม่ๆ ในการที่จะอาชันนอุปสรรค และดำเนินการให้แผนปฏิบัติการปักกิ่งบรรลุถึงเป้าประสงค์อย่างเร่งด่วนและสมบูรณ์

ขอยกตัวอย่างในส่วนของประเด็นกลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรีที่ได้ระบุถึงความสำคัญและอุปสรรค ดังนี้

ความสำคัญ : ได้มีการจัดตั้งหรือเสริมสร้างและยอมรับกลไกระดับชาติ ว่าเป็นสถาบันหนึ่งพื้นฐานที่ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมประสาน ส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย การบูรณาการมุ่งมองความเสมอภาคหญิงชายเข้าสู่กระบวนการและภาระ และการติดตามการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการปักกิ่ง และหลักการในอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ในหลายๆ ประเทศ กลไกระดับชาติได้มีความคืบหน้าในเรื่องของการเป็นที่รู้จักของสาธารณะ สถานภาพ ความสามารถในการเข้าถึงชุมชน และการประสานงานกิจกรรมต่างๆ การนำความคิดเรื่องความเสมอภาคหญิงชายเข้าสู่กระบวนการและภาระ เป็นสิ่งที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นยุทธวิธีที่จะเสริมสร้างผลกระทบของนโยบายต่างๆ ในการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย จุดมุ่งหมายของยุทธวิธีดังกล่าว คือ การนำมุ่งมองเรื่องความเสมอภาคหญิงชายเข้าไปอยู่ในกระบวนการ นิติบัญญัติ ในนโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ กลไกเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้า

ของสตรี ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดด้านการเงินก็ยังสามารถมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในสาขา การศึกษาทางทฤษฎี และในการส่งเสริมการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลแยกเพศและอายุ การวิจัยและการรวบรวมข้อมูลที่คำนึงถึงบทบาทหญิงชาย และในระบบของสหประชาชาติ ได้มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมากในการนำมุมมองด้านความเสมอภาคหญิงชายเข้าสู่การแลเทศลักษณ์โดยการพัฒนากลไกเครื่องมือต่างๆ และการสร้างศูนย์กลางเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

อุปสรรค : ในบางประเทศ การขาดแคลนทรัพยากรทางด้านการเงิน บุคลากร และเจตนาการมั่นคงการเมืองเป็นอุปสรรคสำคัญที่กลไกระดับชาติเพื่อความก้าวหน้าของสตรีต้องเผชิญสถานการณ์เลวร้ายยิ่งขึ้น ด้วยขาดความเข้าใจในเรื่องของความเสมอภาคหญิงชายและการบูรณาการมิติบทบาทหญิงชายในโครงสร้างรัฐบาล การที่ยังยึดติดกับรูปแบบเดิมๆ เกี่ยวกับบทบาทของแต่ละเพศ ทัศนคติที่กีดกันเพศหญิงและการแข่งขันในเรื่องลำดับความสำคัญเรื่องด่วนของโครงการของรัฐ ในบางประเทศที่กีดกันเพศหญิงและการแข่งขันในเรื่องลำดับความสำคัญเรื่องด่วนของโครงการของรัฐ ในบางประเทศมีปัญหาของหน้าที่ที่ยังไม่ชัดเจน สถานะของกลไกระดับชาติด้านสตรีในโครงสร้างของรัฐบาลไม่ได้รับความสนใจ การขาดแคลนข้อมูลที่จำแนกเพศและอายุในหลายๆ ด้าน การที่ไม่นำวิธีการติดตามและประเมินความก้าวหน้ามาใช้ การไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะส่งผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง การขาดการประสานกับประชาชนส่วนใหญ่เพียงพอ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ของกลไกระดับชาติตยังถูกขัดขวางหรือฉุดรั้งโดยปัจจัยด้านโครงสร้างและการลือสารภัยในระหว่างหน่วยงานราชการด้วยกันเอง

5. ภาพรวมการดำเนินงานของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาสตรี

5.1 นโยบายรัฐบาลด้านสตรี

- รัฐบาลที่มีนายบรรหาร ศิลปอาชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2538 โดยมีการกำหนดนโยบายด้านสตรีในข้อ 5.2 นโยบายด้านสตรี เด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ข้อ 5.2.2 ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ตลอดจนมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของประเทศ

- รัฐบาลที่มีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2539 โดยมีการกำหนดนโยบายด้านสตรีในข้อ 6 นโยบายด้านสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ข้อ 6.2.1 สนับสนุนบทบาทสตรีให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม การเมือง และการบริหารทุกรูปแบบ รวมทั้งขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

- รัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2540 โดยมีการกำหนดนโยบายด้านสตรีในข้อ 2.6 การพัฒนาคนและสังคม ข้อ 2.6.8 (4) ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชายด้วยการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้หญิงและชายสามารถประกอบอาชีพหรือมีบทบาทในการบริหารและการตัดสินใจทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนโดยเท่าเทียมกัน ภายใต้ขอบเขตของรัฐธรรมนูญ

- สำหรับรัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แต่งนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 โดยมีการกำหนดนโยบายด้านสตรีให้ข้อ 10 นโยบายเริ่มสร้างสังคมเข้มแข็ง ข้อ 10.4 ด้านครอบครัว เด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ ว่ารัฐบาลมีนโยบายในการสร้างครอบครัวให้อยู่อุ่น และเข้มแข็ง เป็นหน่วยพื้นฐานในการพึ่งพาเศรษฐกิจ และเป็นภูมิคุ้มกันจากปัญหาสังคมแก่สมาชิกทุกวัย ในครอบครัว ดังนี้ (1) จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในชุมชน เพื่อให้คำปรึกษาและบริการต่างๆ เกี่ยวกับครอบครัว ทั้งด้านสุขภาพและการวางแผนและแก้ไขปัญหาครอบครัว (2) สนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในชุมชนและสถานประกอบการ (3) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษอย่างจริงจัง ต่อผู้กระทำผิดที่ละเมิดสิทธิเด็กและกระทำการรุนแรงต่อเด็กในทุกด้าน (4) มุ่งส่งเสริมสิทธิ สถานภาพ และบทบาทของสตรี การพัฒนาศักยภาพของสตรีให้สามารถมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาชุมชนและประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งส่งเสริมความเท่าเทียมของสตรีในการรับราชการ (5) ยกย่องและให้หลักประกันแก่ผู้สูงอายุ โดยการสร้างโครงสร้างความปลอดภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ผ่านมา บริการสุขภาพอนามัย รวมทั้งนำประสบการณ์และภูมิปัญญาของผู้สูงอายุมาช่วยในการพัฒนาสังคม

5.2 กลไกหลักในการพัฒนาสตรี

ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2545 กลไกหลักในการพัฒนาสตรีคือ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) โดยมีสำนักงานเลขานุการคือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับสำนักในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นหน่วยนโยบาย

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการ และมีการจัดตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งกระทรวงนี้มีสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวเป็นหน่วยงานระดับกรมที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยโอนอัตรากำลังมาจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ฝ่ายพัฒนาสตรีในกองพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และบางส่วนของกองความมั่นคงแห่งสังคม กองนิคมสร้างตนเอง กองบริการชุมชน กองส่งเคราะห์ชาวเช้า และกองสัมมาอาชีวส่งเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ทั้งนี้ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักระดับชาติในการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย และความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวสังคมที่มั่นคง

นอกจากนี้แล้ว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีและสถาบันครอบครัวแห่งชาติ (กสส.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานสตรี รัฐมนตรีและสถาบันครอบครัวแห่งชาติ พ.ศ. 2546 ประธาน กสส. คือ นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย หน้าที่หลักของ กสส. ได้แก่ (1) เสนอนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพสตรี ความเสมอภาคและความเป็นธรรมของหญิงชาย และความมั่นคงของสถาบันครอบครัวต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี และกำหนดแนวทางการ

ปฏิบัติตามนโยบายแผนดังกล่าว รวมทั้งประสาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน (2) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการทรัมป์หรือนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับผลกระทบของกฎหมายนโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อการส่งเสริมค้ายาเสพติด ความเสมอภาค และความเป็นธรรมของหญิงชายนะ และความมั่นคงของสถาบันครอบครัว (3) เสนอให้มีกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมค้ายาเสพติด ความเสมอภาค และความเป็นธรรมของหญิงชายนะ ความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ตลอดจนเสนอความเห็นและข้อสังเกตเกี่ยวกับจุดยืนและท่าทีของไทยในระดับชาติและนานาชาติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

5.3 การบูรณาการแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ในแผนพัฒนาสตรี

ภายหลังจากการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 4-15 กันยายน 2538 ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศไทยรณรงค์ประชาชนเจน ได้สร้างสันติสุข และประเทศต่างๆ ได้แสดงเจตจำนงร่วมกันและให้คำมั่นสัญญาว่าจะดำเนินการเพื่อความก้าวหน้าของสตรีตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ในส่วนของประเทศไทย คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาสตรีของประเทศไทยในขณะนั้น ได้นำเสนอคณะกรรมการรับทราบการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ดังกล่าวโดยคณะกรรมการทรัมป์เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2539 รับทราบรายงานการประชุมและเรื่องที่ประเทศไทยมีพันธกรณีผูกพันที่จะดำเนินการเพื่อให้แผนปฏิบัติการปักกิ่งบังเกิดผลอย่างจริงจัง

แนวทางการดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งได้ ถูกนำมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ทั้งนี้ เพื่อให้ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งมีผลในทางปฏิบัติ

ในปี พ.ศ. 2543 สหประชาชาติได้จัดการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ เพื่อทบทวนและประเมินความคืบหน้าในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ในระยะเพื่อความก้าวหน้าของสตรีและปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง เมื่อวันที่ 5-9 มิถุนายน 2543 ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้มีการออกปฏิญญาทางการเมืองและแผนปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (**Political Declaration and Further Actions and Initiatives to Implement the Beijing Declaration and Platform for Action**) ดังนั้นในการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จึงได้มีการนำแนวทางตามปฏิญญาทางการเมืองมาบูรณาการในการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

ส่วนที่ 2

การดำเนินงานด้านสตรีใน 12 ประเด็นห่วงใย
ตามปฎิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง

ในส่วนที่ 2 นี้จะได้สรุปประเด็นห่วงใย 12 ประเด็น เพื่อให้เห็นความล้มเหลวของวัตถุประสงค์หลักของแผนปฏิบัติการปักกิ่งที่กำหนด สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสตรี การดำเนินงานตลอดจนอุปสรรคและสิ่งที่ควรทำต่อไป ดังนี้

1. สตรีและความยากจน

1.1 วัตถุประสงค์หลักของแผนปฏิบัติการปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> ทบทวน ยอมรับ และชี้แจงนโยบายเศรษฐกิจมหาภาคและยุทธศาสตร์ การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการและความอุตสาหะของสตรีที่ยากจน ทบทวนกฎหมายและการดำเนินการทางการบริหาร เพื่อให้มั่นใจว่าสตรี จะได้รับความเสมอภาคในเรื่องของสิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ให้สตรีเข้าถึงกลไกและสถาบันการออมและลินเช่อ วิจัยและพัฒนาวิธีการแก้ปัญหาความยากจน โดยใช้มุมมองบทบาทหญิงชายเพื่อแก้ปัญหาความยากจนที่มีคนจนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง
1.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> ในภาพรวมทั่วประเทศ สติติปี พ.ศ. 2545 คนจนลดลงเหลือ 6.2 ล้านคน แต่ยังไม่สามารถระบุว่าเป็นชายหรือหญิงเท่าใด ข้อมูลปี พ.ศ. 2545 ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 13,736 บาทต่อเดือน โดยหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นชายมีรายได้เฉลี่ย 14,270 บาทต่อเดือน หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นหญิงมีรายได้เฉลี่ย 12,354 บาทต่อเดือน หญิงมีแนวโน้มเป็นหัวหน้าครัวเรือนสูงขึ้น กล่าวคือในปี พ.ศ. 2544 คิดเป็นร้อยละ 25.7 และในปี พ.ศ. 2547 คิดเป็นร้อยละ 27.9 ในขณะที่ชายในปี พ.ศ. 2544 เป็นหัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 74.3 และในปี พ.ศ. 2547 ร้อยละ 72.1 ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 คนในปี พ.ศ. 2547 ข้อมูลปี พ.ศ. 2547 จำนวนลูกจ้างชายมีรายได้สูงกว่าจำนวนลูกจ้างหญิงในทุกช่วงรายได้ ยกเว้นในช่วงรายได้ต่ำกว่า 1,501 บาท ที่มีจำนวนลูกจ้างหญิงมากกว่าจำนวนลูกจ้างชาย จำนวนเกษตรกรที่ได้รับ ส.ป.ก. 4-01 ทุกภาค รวม 1,390,946 ราย เป็นหญิง 631,322 ราย เป็นชาย 759,624 ราย
1.3 ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> สัดส่วนคนจนลดลงร้อยละ 27.2 ของประชากรในปี พ.ศ. 2533 และเหลือร้อยละ 9.8 ในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ ที่กำหนดให้ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2533-2558

	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลดำเนินโครงการที่ตอบสนองความต้องการและความอุตสาหะของสตรีที่ยากจน ได้แก่ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งแผนแม่บทช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 กำหนดเป้าหมายสร้างรายได้แก่ประชาชนในชุมชน และท้องถิ่นที่ร่วมโครงการให้ได้ไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท/คน/ปี ยอดจำหน่ายลินค้าโครงการนี้ (ตุลาคม 2545-กันยายน 2546) สูงถึง 33,277.9 ล้านบาท ในขณะที่ช่วงก่อนมีโครงการนี้ (พ.ศ. 2544) ยอดจำหน่ายสินค้าชุมชนมีเพียง 215.5 ล้านบาท - หั้งชายและหญิง มีความเสมอภาคในการเข้าถึงกลไกและสถาบันการออม และสินเชื่อ ดังจะเห็นได้จากนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เพื่อให้คนจนเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ การจัดตั้งกองทุนหมุนบ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำสำหรับประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง การพัฒนาธุรกิจให้กับเกษตรกรรายย่อยเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร การจัดตั้งธนาคารประชาชนเพื่อกระจายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย - รัฐบาลจัดให้มีระบบคุ้มครองทางสังคม โดยออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเพียงพอ ออกพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546 เพื่อจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ การเมืองทุนประกันลังคอม การล้างหลักประกันสุขภาพด้านหน้า (30 บำนาญ) การส่งเสริมให้คนจนมีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รักษาทุกโรค) การส่งเสริมให้คนจนมีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง - รัฐบาลtranslate นักถึงปัญหาของคนจน จึงได้มีนโยบายแก้ไขปัญหาสังคม และความยากจนเชิงบูรณาการ โดยการจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน มีการลงทุนเปลี่ยนคนจน และแยกแยะปัญหาต่างๆ ที่คนจนประสบ เช่น ปัญหานี้ลินนเอกสารบบ ซึ่งรัฐบาลจะเข้าไปช่วยเหลือในการเจรจาประเมินออมหนี้ - การมีโครงการสร้างรายได้ให้แก่สตรี เช่น จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์เม่บ้าน การฝึกอบรมทักษะการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ โครงการสร้างชีวิตใหม่ ให้สตรีในชนบท
1.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - การวิจัยและพัฒนาวิธีการแก้ปัญหาความยากจนโดยใช้ชุมชนมองบทบาท หญิงชายเพื่อแก้ปัญหาความยากจนยังมีน้อย ซึ่งมีส่วนมากจากการขาดแคลนข้อมูลความยากจนแบบจำแนกเพศที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์จัดการ

1.5 ลิงที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - ควรให้ความสำคัญกับการจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลความยากจนแบบจำแนกเพศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดทำแผนที่ความยากจนของทุกภาค ควรระบุจำนวนสตรียากจนด้วย เพื่อผลในการจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาสตรียากจนในแต่ละพื้นที่
-----------------------------	---

2. การศึกษาและฝึกอบรมของสตรี

2.1 วัตถุประสงค์หลักของแผนปฏิบัติการปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินการให้ผู้หญิงและผู้ชายสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน 2. ขัดความไม่รู้หันกลับของสตรี 3. ปรับปรุงการเข้าถึงการฝึกอาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการศึกษาอย่างต่อเนื่องของสตรี 4. พัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมที่ปราศจากการเลือกปฏิบัติ
2.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ในภาพรวมเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายสามารถเข้าถึงการศึกษาในระดับต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน - จากการสำรวจสำมะโนประชากร (ทุก 10 ปี) สถิติปี พ.ศ. 2543 ระบุว่า มีผู้หญิงที่ไม่รู้หันกลับ จำนวน 1,951,208 คน หรือร้อยละ 56 ของจำนวนผู้ไม่รู้หันกลับทั่วประเทศ ในขณะที่มีผู้ชายที่ไม่รู้หันกลับจำนวน 1,552,078 คน หรือร้อยละ 44 เต่อย่างไรก็ตาม ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2533-2543) จำนวนผู้หญิงที่ไม่รู้หันกลับ มีจำนวนลดลงจากร้อยละ 62 เป็นร้อยละ 56 - เมื่อพิจารณาเป็นช่วงอายุ อัตราการอ่านออกเขียนได้ของเยาวชนไทยหันหนูนิยมและชายอยู่ในเกณฑ์สูงมาก โดยในปี พ.ศ. 2543 อัตราการอ่านออกเขียนได้ของหญิงและชายในกลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี คือร้อยละ 98 สำหรับผู้ชาย และร้อยละ 97.8 สำหรับผู้หญิง แต่อัตราการไม่รู้หันกลับในผู้หญิงอายุ 40-59 ปีสูงกว่าชาย คือร้อยละ 9.9 และ 5.3 ตามลำดับ ผู้หญิงอายุ 60 ปีขึ้นไป คือกลุ่มที่ด้อยโอกาสที่สุด
2.3 ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> - ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ ในเรื่องของจัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาภายนอกในปี พ.ศ. 2548 และในทุกระดับการศึกษาภายนอกในปี พ.ศ. 2558 กล่าวคือ เด็กหญิงและเด็กชายไทยมีโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน มีเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อยในชั้นประถมศึกษา แต่มีเด็กหญิงมากกว่าเด็กชายในการศึกษาระดับสูงขึ้น

	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลตระหนักดีว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานช่วยให้สตรีเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ มีรายได้ของตนเอง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งภายในและภายนอกครอบครัว การที่สตรีมีการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุนโยบายของรัฐบาล เช่น การลดอัตราการตายของทารกแรกเกิด การปรับปรุงสภาวะโภชนาการของทารก เป็นต้น - รัฐได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และดำเนินการตามเจตนาณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้คนไทยทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอภันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย - การยกเลิกการจำกัดจำนวนหญิงชายในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา - การจัดสรรทุนสำมาพัฒนาชีวิตแก่เยาวชนที่ยากจนในพื้นที่ที่มีเยาวชนสตรีมีความเสี่ยงที่จะเข้าสู่วงจรธุรกิจบริการทางเพศ - การปรับปรุงแบบการเรียนการสอนให้ปราศจากอดีตทางเพศ - การให้ทุกการศึกษาแก่เด็กจากหลากหลายลักษณะพิเศษ - การจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - การเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยเฉพาะสตรีอายุ 40 ปีขึ้นไป เพราะผู้หญิงวัยนี้มักเป็นผู้รับผิดชอบครอบครัว เช่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน การดูแลผู้สูงอายุ ดูแลสุขภาพอนามัยในครัวเรือน การหารายได้และบริหารจัดการครัวเรือน อีกทั้งมีบทบาทสำคัญในชุมชนด้วย - การที่ผู้หญิงเป็นแรงงานในครอบครัวและทำงานโดยไม่มีค่าตอบแทนและเมื่อจำเป็นต้องไปทำงานก็ต้องยอมทำงานที่มีรายได้ต่ำ ทำงานต่อระดับทำงานที่ไม่มั่นคง งานที่เลี้ยง งานที่มีช่วงโมงการทำงานที่ยาวนาน และงานที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง
2.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - การให้ความสำคัญกับผู้หญิงอายุ 40 ปีขึ้นไปที่ยังอ่อนนุ่มออกเสียงไม่ได้ให้ได้รับการศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิต - การจัดเก็บข้อมูลแบบจำแนกเพศในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3. สตรีและสุขภาพอนามัย

3.1 วัตถุประสงค์หลักของแผนปฏิบัติการปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> เพิ่มโอกาสให้ผู้หญิงเข้าถึงบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพและราคาไม่แพง รวมทั้งเข้าถึงข้อมูลและบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดทุกช่วงอายุ เสริมสร้างมาตรการป้องกันที่มีผลต่อสุขภาพของสตรี ดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหารोดติดต่อทางเพศลัมพันธ์ โรคเอดส์ และสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์ต่างๆ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างหญิงและชาย ส่งเสริมการวิจัยและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของสตรี เพิ่มการจัดสรรวาระพยากรณ์การดูแลสุขภาพของสตรี และติดตามประเมินผลสภาวะสุขภาพของสตรีอย่างต่อเนื่อง
3.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้หญิงมีแนวโน้มอายุยืนขึ้น กล่าวคือ อายุขัยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2543 คือ 74.9 และเพิ่มเป็น 75.0 ในปี พ.ศ. 2547 ในขณะที่ชายลดลงจาก 69.9 เป็น 67.9 ในช่วงเวลาเดียวกัน - ผู้ป่วยเอดส์เป็นชายมากกว่าหญิง แต่ผู้ป่วยเอดส์หญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนเพศของผู้ป่วยเอดส์เป็นชาย 100 คน จะมีผู้ป่วยเอดส์หญิง 56 คน ในปี พ.ศ. 2545 และเพิ่มเป็น 60 คน ในปี พ.ศ. 2546 และเพิ่มเป็น 63 คน ในปี พ.ศ. 2547 ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่เป็นสาเหตุให้ติดเชื้อเอดส์คือ การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย - ผู้หญิงที่เป็นเอดส์มักติดมาจากการแ芬และสารมีมากกว่าทางอื่น ซึ่งผู้หญิงในกลุ่มอายุ 0-24 ปีป่วยเป็นโรคเอดส์ในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอายุ 10-19 ปี มีผู้หญิงป่วยเป็นโรคเอดส์มากกว่าผู้ชาย - ภาระการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมของวัยรุ่น มีแนวโน้มน่าเป็นห่วง จากการสำรวจระดับชุมชนในปี พ.ศ. 2544 โดยสภากาชาด พบร่วมกับการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้วางแผน มีอัตราการทำแท้งร้อยละ 16 โดยร้อยละ 56 ของผู้ที่ทำแท้งอยู่ในกลุ่มอายุ 20-29 ปี และร้อยละ 18 อยู่ในกลุ่มอายุ 13-19 ปี - สถิติการคลอดลูกของวัยรุ่น คิดเป็นร้อยละ 12 ของหญิงที่มีค่าคลอดที่โรงพยาบาล โดยมีเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปีมีค่าคลอดในอัตราเพิ่มขึ้น และพบว่าเด็กวัยรุ่นที่ทำแท้งมีจำนวนถึง 2 เท่าของอัตราที่มีค่าคลอดจากสถิติในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง มีหญิงวัยรุ่นมากที่ขาดการรักษาอาการทางคลอดซึ่งมีผลจากการทำแท้ง ประมาณ 1,200 รายต่อปี

	<ul style="list-style-type: none"> - ในปี พ.ศ. 2547 มีคนไทยสูบบุหรี่ 11.3 ล้านคน แต่เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2544 แล้ว ในปี พ.ศ. 2547 จัดว่าคนไทยมีการสูบบุหรี่ลดลง แต่ มีข้อห้ามสังเกตคือ ชายมีอัตราการสูบบุหรี่ที่ลดน้อยลงมากกว่าหญิงใน ทุกกลุ่มอายุ ทั้งๆ ที่หญิงมีอายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่สูงกว่าชาย และดังให้ เห็นว่า ถึงแม้หญิงจะมีพฤติกรรมการเริ่มสูบบุหรี่ช้ากว่าชาย แต่เมื่อสูบ บุหรี่แล้วจะเลิกหรือลดการสูบได้ยากกว่าชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิง ในกลุ่มอายุ 15-24 ปี
3.3 การดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพทั่วหน้า “30 บาทรักษากุโรค” - การดูแลรักษาสตรีที่ติดเชื้อเอ็ดส์รวมทั้งการให้การส่งเคราะห์ครอบครัวด้วย - การรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัย - การสอนเพศศึกษาในโรงเรียน - การรณรงค์ให้ผู้หญิงต่อรองให้ผู้ชายใช้ถุงยางอนามัย
3.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการรองรับปัญหาอย่างเป็นระบบ - ค่าห้องพัฒนาธรรมในเรื่องเพศ ยังเป็นเรื่องปิดลำหรับสังคมไทย - ขาดข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ - ผู้หญิงไม่รู้และไม่กล้าต่อรอง เช่น กลุ่มแม่บ้าน เป็นเหยื่อการติดเชื้อ เอดส์จากสามีเนื่องจากความไม่รู้และการขาดอำนาจต่อรองในการให้ สามีใช้ถุงยางอนามัย
3.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนและครอบครัว ต้องสอนให้เด็กผู้หญิงรู้เท่าทัน รู้จักที่จะป้องกัน ตัวจากการถูกกลวนตาม - จัดให้มีบริการสาธารณสุขและการให้คำปรึกษาเฉพาะสำหรับกลุ่มแม่ บ้านและสตรีวัยรุ่น เช่น การจัดตั้งคลินิกสุขภาพผู้หญิง โดยให้บริการแบบ “ผู้หญิงเป็นคุณย์กลาง” และมีความละเอียดอ่อนในการให้บริการแก่ผู้หญิง การจัดทำแพทย์สตรีเพื่อให้ผู้ป่วยสตรีเกิดความกล้าที่จะมาเข้ารับการรักษา ไม่ควรให้การรักษาที่คลินิกการมีโรค เพราะจะทำให้ผู้ป่วยไม่กล้าเข้ามา ติดต่อเช่นกัน - จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความลัมพันธ์หญิงชายแบบใหม่ที่ สร้างสรรค์และสมดุล เพื่อสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานใหม่เรื่องเพศให้ กับคนในสังคม และลดปัจจัยเสี่ยงด้านวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้หญิงจำนวน มากเกิดการติดเชื้อในระบบสีบพันธุ์ - จัดให้มีบ้านพักแก่สตรีอคอมดในทุกจังหวัด การบริการรับเลี้ยงเด็ก ชั่วคราว และบริการหาครัวครอบครัวรับบุตรบุญธรรม

4. ความรุนแรงต่อสตรี

4.1 วัตถุประสงค์หลัก ของแผนปฏิบัติการ ปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้มาตรการเชิงบูรณาการที่จะป้องกันและขัดความรุนแรงต่อสตรี 2. คึกคักษาเหตุและผลที่ตามมาของความรุนแรงต่อสตรีและความมีประสิทธิผลของมาตรการป้องกัน 3. ขัดการค้าผู้หญิงและให้การช่วยเหลือเหยื่อของความรุนแรงอันมีสาเหตุจากการค้าประเวณีและการค้ามนุษย์
4.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - การฆ่าเมืองกระทำชำเรา มีแนวโน้มสูงขึ้น จากจำนวนคดีที่ตำรวจรับแจ้งในปี พ.ศ. 2543 มี 4,037 คดี ในปี พ.ศ. 2545 มี 4,435 คดี และปี พ.ศ. 2546 มี 4,810 คดี - การปราบปรามการค้าประเวณี ในปี พ.ศ. 2539 จับกุมได้ 6,085 ราย ในปี พ.ศ. 2545 จับกุมได้ 20,151 ราย - การเมียและเผยแพร่วัตถุลามก ในปี พ.ศ. 2539 จับกุมได้ 1,516 ราย ในปี พ.ศ. 2545 จับกุมได้ 2,576 ราย - ความรุนแรงในครอบครัว มีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น การทำร้ายคู่สมรส การละเมิดทางเพศบุคคลในครอบครัว การฆาตกรรมทางการ การทำร้ายเด็ก - ความรุนแรงในสถานที่สาธารณะ เช่น การจีบล้านสตรี การกระทำอนาจาร มีแนวโน้มสูงขึ้น
4.3 การดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> - การออกมาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ การระบุนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 53 ซึ่งบัญญัติว่า “เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับการคุ้มครองโดยรัฐ” จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม” การออกพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 โดยมีสาระสำคัญคือ มีบทลงโทษผู้เป็นธุระจัดหาและผู้สนับสนุนให้มีการค้าประเวณี การออกพระราชบัญญัติตามมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก พ.ศ. 2540 โดยมีบทลงโทษผู้กระทำผิด ไม่ว่าหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม การออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2540 โดยบัญญัติให้ความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำการอนาจารเจ้าตัวต้องรับโทษในราชอาณาจักร และเพิ่มโทษผู้เป็นธุระจัดหาชายหรือหญิงไปเพื่อการอนาจาร การออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาวิธิพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 โดยระบุขั้นตอนการสอบปากคำผู้เสียหายหรือ

พยานที่เป็นเด็ก ห้ามในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นศาล ให้แยกกระทำในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบปากคำนั้นด้วย การออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยระบุถึงการยึดเงินหรือทรัพย์ที่ได้จากการกระทำหรือสนับสนุนช่วยเหลือการกระทำการท้าอันเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหาล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงหรือเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เนพะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา

- มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2542 เห็นชอบมาตรการการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี และให้เดือนพฤษจิกายนเป็นเดือนรณรงค์ดูแลความรุนแรงต่อเด็กและสตรี มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2543 เห็นชอบนโยบายและแผนขัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี
- การช่วยเหลือเด็กและสตรีผู้ถูกกระทำความรุนแรง มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ 24 ชั่วโมงของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ การจัดสร้างบ้านพักเด็กและครอบครัว 9 แห่งทั่วประเทศ การจัดตั้งสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ 4 แห่งทั่วประเทศ การจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน และสตรีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ การจัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรง (One Stop Crisis Center) ในโรงพยาบาลของรัฐ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพด.) เพื่อเป็นศูนย์เฝ้าระวังปัญหาด้านครอบครัวในทุกอำเภอ ละ 1 แห่ง รวม 876 แห่ง การให้ความช่วยเหลือขององค์กรพัฒนาเอกชน ในเรื่องการให้ที่พักพิงชั่วคราว การให้คำปรึกษาเรื่องคดีความ และการฝึกอาชีพ
- การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เช่น ริบบินสีขาวที่เป็นเครื่องหมายให้ช่วยร่วมมือบทบาทในการยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี การจัดคอนเสิร์ตการออกหน่วยเคลื่อนที่ “ครอบครัวรวมพลัง ร่วมยับยั้งความรุนแรง” การสอดแทรกเนื้อหาเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรีไปยังลือต่างๆ การรณรงค์เรื่องเลิกเหล้า โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างเครือข่าย เช่น เครือข่ายสุภาพบุรุษยุติความรุนแรงต่อเด็ก และสตรี เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายโรงเรียน ฯลฯ - โครงการครอบครัวสามารถันธ์ (โรงช่อมสามี) ซึ่งกรมคุณประพฤติได้ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลรามาธิบดี สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ มูลนิธิเพื่อนหญิง เป็นต้น นำแนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสามารถันธ์ (Restorative Justice) มาพนักกับช่องทางของกฎหมาย และสาขาวิชาการในการแก้ไขฟื้นฟู โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การเยียวยาสตรี ผู้ได้รับความเสียหาย การแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรง และการฟื้นฟูความสัมพันธ์ของคู่กรณีให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข
4.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเหยื่อมีเพิ่มมากขึ้น ผู้กระทำผิดมีอายุน้อยลง สิ่งยั่วยุมีมาก
4.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - การบังคับใช้กฎหมาย และการสร้างความเข้าใจในประเด็นสิทธิมนุษยชน แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม - การเพิ่มสถานที่ให้ความช่วยเหลือพักพิงแก่เหยื่อความรุนแรง และการประสานลั่งต่ออย่างเป็นระบบ - การให้การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนตั้งแต่รัยเยาว์ การรณรงค์อย่างเข้มข้น และต่อเนื่อง - การใช้สื่อในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ไม่ละทิ้งภาพความรุนแรง

5. สตรีและความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ

5.1 วัตถุประสงค์หลัก ของแผนปฏิบัติการ ปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรีในระดับการตัดสินใจเพื่อการแก้ปัญหาความขัดแย้งและป้องกันสตรีที่กำชับชีวิตท่านกลางสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธและความขัดแย้งอื่นๆ หรือภัยใต้การยึดครองของต่างชาติ 2. ลดค่าใช้จ่ายทางการทหารที่ไม่จำเป็นและควบคุมการมีอาวุธ 3. ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยวิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรงและลดการก่อให้เกิดปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนในสถานการณ์ความขัดแย้ง 4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการเสริมสร้างวัฒนธรรมของการมีสันติภาพ
--	---

	<p>5. ให้ความคุ้มครอง ความช่วยเหลือ และการฝึกอบรมต่อสตรีผู้อพยพลี้ภัย สตรีพลัดถิ่นที่ต้องการการป้องคุ้มครองจากนานาชาติ และสตรีพลัดถิ่นภายในประเทศของตนเอง</p> <p>6. ให้ความช่วยเหลือแก่สตรีในอาณานิคม และดินแดนที่ยังไม่มีการปักครองตนเอง</p>
5.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - สถานการณ์ในประเทศไทย แบ่งเป็น 2 สถานการณ์ ได้แก่ (1) เหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (2) เหตุการณ์บริเวณชายแดนไทย-พม่า ที่มีผู้หลบภัยจากการลี้ภัยในพม่า - เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความชัดเจ้งในบางจุด - ในส่วนของเหตุการณ์บริเวณชายแดนไทย-พม่า ที่มีผู้หลบภัยจากการลี้ภัยในพม่า ทางการไทยได้จัดการรองรับไว้ที่ศูนย์รับผู้อพยพ 9 แห่ง รวม 131,217 คน แบ่งเป็นชาย 67,147 คน และหญิง 64,070 คน
5.3 การดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> - พระมหากรุณาธิคุณฯ จาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อชื่อที่ดินจำนวน 600 ไร่ ซึ่งเป็นที่ว่างเปล่าจากราชภูมิที่ประสงค์จะขายที่ แล้วนำที่ดินแปลงนั้นพระราชทานให้หญิงม่ายเนื่องจากสามีถูกทำร้ายในช่วงการก่อความไม่สงบในภาคใต้ ให้มาอยู่ร่วมกันและประกอบอาชีพ โดยมีทหารให้การช่วยเหลือในการสร้างที่พักอาศัยและฝึกการประกอบอาชีพ - ในส่วนของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยตลอด เช่น สนับสนุนงบประมาณให้แก่สถาบันศาสนา การส่งเสริมบทบาทเยาวชนและสตรี การจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล การพัฒนาการเกษตร การประสานแผนและโครงการพัฒนาสตรี การจัดการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัฒธรรมมุสลิม การอบรมสัมมนาแม่บ้านคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและแม่บ้านของอิหม่าม การจัดโครงการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนและผู้นำสตรีเรียนรู้จริยธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งเป็นในลักษณะการเข้าค่ายทางด้านศาสนา การจัดปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าประจำตำบลทุกตำบลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (นราธิวาส ยะลา ปัตตานี) ซึ่งในจำนวนนี้มีปลัดอำเภอหญิงร่วมด้วย การแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีซึ่งเป็นสตรี มีการแก้ไขกฎหมายเบียบต่างๆ

	<p>ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น การแก้ไขระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนสำหรับ ข้าราชการสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม และการอนุโลมการแต่งเครื่อง แบบลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด สำหรับข้าราชการและนักเรียนมุสลิม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในส่วนของเหตุการณ์บริเวณชายแดนไทย-พม่า ที่มีผู้หลบภัยจากการสูรุป ในพม่า รัฐบาลได้กำหนดดูแลค่าสตรีความมั่นคงชายแดน การจัด ระเบียบพื้นที่เพื่อความมั่นคงชายแดนและการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว
5.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ยังขาดการมีส่วนร่วมของสตรี โดยเฉพาะสตรี ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากความขัดแย้ง และโดยเฉพาะในช่วงของการจัดการความขัดแย้ง
5.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีให้มากขึ้น ในการเสริมสร้าง วัฒนธรรมของการมีสันติภาพ - ในการจัดระเบียบศูนย์รับผู้หลบภัยจากการสูรุปในพม่า มีสตรีเป็น จำนวนมาก จึงควรตรวจสอบว่า การให้การดูแล การบริการมีความ ละเอียดอ่อนและสนองความต้องการเฉพาะของสตรีหรือไม่ และ กระบวนการล่งกลับมีความปลอดภัยเพียงพอหรือไม่ - การให้การดูแลแรงงานหญิงที่มาจากการอพยพให้ปลอดจากการถูก ละเมิดสิทธิ เช่น การถูกบังคับให้ทดลองการตั้งครรภ์ เนื่องจากหากตั้ง² ครรภ์ก็จะถูกเลิกจ้าง และมีผลให้ปลดลوبทำแท้งด้วยตนเอง ซึ่งมี ความเสี่ยงในการเสียชีวิต และถูกจับกุมเนื่องจากการทำแท้งเป็นความผิด ทางอาญา

๖. สตรีและเศรษฐกิจ

6.1 วัตถุประสงค์หลัก ของแผนปฏิบัติการ ปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมสิทธิและความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจของสตรี รวมทั้งการเข้าถึง การจ้างงาน สภาพการทำงานที่เหมาะสม และการควบคุมทรัพยากรทาง เศรษฐกิจ 2. อำนวยความสะดวกให้สตรีเข้าถึงทรัพยากร การจ้างงาน ตลาด และ การค้า โดยสมอภาคกับบุรุษ 3. ให้บริการทางธุรกิจ การฝึกอบรม และการเข้าถึงตลาด ข้อมูลเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสตรีที่มีรายได้น้อย
--	---

	<ol style="list-style-type: none"> 4. เลริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสมรรถนะทางเศรษฐกิจและเครือข่าย พานิชย์ของสตรี 5. ขาดการแบ่งแยกอาชีพและการเลือกปฏิบัติในการทำงานทุกรูปแบบ 6. ส่งเสริมให้งานและความรับผิดชอบในครอบครัวของหญิงและชาย สามารถสมรสกันได้
6.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - จากข้อมูลจำนวนและร้อยละของหญิงและชายที่มีงานทำ จำแนกตาม สถานภาพการทำงาน พ.ศ. 2545 พบว่า จำนวนชายที่ทำงานโดยได้รับ ค่าตอบแทนเป็นตัวเงินมีมากกว่าผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็นงานในภาครัฐ เอกชน หรือประกอบกิจการส่วนตัว ในขณะที่งานที่ทำให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับ ค่าตอบแทน มีจำนวนผู้หญิงมากกว่า - สติติ ปี พ.ศ. 2546 ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ร้อยละ 78 (ประมาณ 461,760 คน) เป็นสตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนไม่เกิน 2,000 บาท
6.3 การดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายกระตุนเศรษฐกิจ ซึ่งทั้งหญิงและชายมีความเท่าเทียมกันในการ เข้าถึงบริการที่รัฐจัดทำ เช่น การพัฒนาระบบที่ให้กับเกษตรกรรายย่อย เป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท การจัดตั้งธนาคารประชาชน การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน การ ดำเนินโครงการที่นี่ตำบลที่นี่ผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเข้า ร่วมโครงการในระหว่างปี พ.ศ. 2546-2547 จำนวน 422 กลุ่ม - นโยบายแบ่งเบาภาระของประชาชน เช่น การหักค่าลดหย่อนภาษีแก่ บุตรที่เลี้ยงดูบิดามารดา การอกรายเบี้ยบประกทร่วมการคลังว่าด้วยการ เบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2538 และ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการ ศึกษาของบุตร พ.ศ. 2538 และขณะนี้กระทรวงการคลังกำลังเตรียม การกำหนดทิศทางมาตรการการคลังเพื่อสังคม โดยจะให้ประชาชนเข้า มามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการ - นโยบายให้ความคุ้มครอง เช่น การออกพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างชาย-หญิงเท่าเทียมกัน เว้นแต่ สภาพของงานไม่อาจปฏิบัติเช่นนี้ได้ คุ้มครองแรงงานหญิงจากการถูก ล่วงเกินทางเพศ ลูกจ้างมีสิทธิลาทำมัน และลาเนื่องจากการทำมันได้ และห้ามเลิกจ้างหญิง เพราะเหตุมีครรภ์ และการอกรายเบี้ยบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลากของข้าราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 ให้

	<p>ข้าราชการลากคลอดได้ 90 วัน โดยไม่นับรวมอยู่กับวันลาภิ และได้รับเงินเดือนเต็ม และให้รวมไปถึงสิทธิการลากคลอดของลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของส่วนราชการด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2541 เห็นชอบมติของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ เรื่อง นโยบายเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาของสตรีในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ที่ขอความร่วมมือทุกกระทรวงว่า นโยบายเร่งด่วนที่จะแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของชาติ ตลอดจนการปรับแผนการดำเนินงานของกระทรวงนั้น ขอให้ดำเนินถึงผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่จะมีผลต่อสตรีเป็นกรณีพิเศษ อาทิการจ้างงานแรงงานสตรีในชนบท การพัฒนาฝีมือแรงงานสตรี การให้การศึกษาแก่สตรีภาวะโภชนาการของแม่และเด็ก เกษตรกรรมสตรีรายย่อย แรงงานสตรีทั้งในและนอกระบบ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนคักดีครีและภาพลักษณ์ของสตรีไทยด้วย - การส่งเสริมการรวมกลุ่มสตรี การให้ความรู้และการฝึกอบรมเพื่อสร้างรายได้แก่สตรี เช่น โครงการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ในชุมชน กิจกรรมการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งวิสาหกิจชุมชน การฝึกอาชีพให้แก่สตรี เช่น กรมส่งเสริมการเกษตรส่งเสริมบทบาทแม่บ้านเกษตรกรโดยสนับสนุนการรวมตัวเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (ปี พ.ศ. 2548 มี 19,232 กลุ่ม จำนวน 730,816 คน) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจัดฝึกอาชีพแก่กลุ่มสตรีในชนบท สตรีสูงอายุ เยาวสตรี ให้มีความรู้ความสามารถในการผลิตสินค้าหัตถกรรมขึ้นใช้เอง หรือจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานก็จัดฝึกอบรมอาชีพแก่สตรี กรมราชทัณฑ์จัดฝึกอาชีพให้แก่สตรีต้องขังและส่งเสริมให้เป็นวิทยากรฝึกสอนแก่ประชาชนผู้สนใจทั่วไป
6.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดภูมิปัญญาคุ้มครองแรงงานหญิงนอกระบบ ทำให้ได้รับค่าจ้างไม่เป็นธรรม ไม่ได้รับสวัสดิการ และเสี่ยงภัยในการทำงาน อาทิ การละเมิดสมารเดมีในร่างกาย - ขาดเคลื่อนข้อมูลแบบจำแนกเพศ ทำให้ยากแก่การวิเคราะห์ถึงผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ที่มีต่อสตรีและบุรุษแตกต่างกันอย่างไร

6.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - เร่งรัดให้มีการออกกฎหมายและนโยบายคุ้มครองแรงงานหญิงนอกรอบบ้านทั้งการให้ความรู้แก่แรงงานหญิงนอกรอบบ้านด้วย - ควรมีการจัดเก็บข้อมูลแบบจำเพาะเพศในทุกเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ - ควรมีการทำวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจจมภาคที่มีต่อสตรีและบุตรุ่ง ก่อนที่จะมีการประกาศใช้นโยบาย
-----------------------	---

7. สตรีในอํานาจและการตัดสินใจ

7.1 วัตถุประสงค์หลัก ของแผนปฏิบัติการ ปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้มาตรการเพื่อให้มั่นใจได้ว่าสตรีสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคในโครงสร้างอำนาจและการตัดสินใจ 2. เพิ่มขีดความสามารถของสตรีในการเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และการเป็นผู้นำ
7.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ในส่วนของบทบาทสตรีในอำนาจและการตัดสินใจในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น พบร่วมในปี พ.ศ. 2543-2544 จำนวนสตรีที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกกุழฉิลสภา มีเพียงร้อยละ 9 และร้อยละ 10 ตามลำดับ ในส่วนการเมืองห้องถีน สตรีที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศบาลนคร นายกเทศบาลเมือง นายกเทศบาลตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนรวม 347 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.4 - ในส่วนของบทบาทสตรีในอำนาจและการตัดสินใจในการบริหารราชการนั้นยกตัวอย่างจำนวนสตรีที่ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง มีเพียงร้อยละ 10
7.3 การดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> - นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ได้มีการเคลื่อนไหวที่จะจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในการรับราชการบางตำแหน่ง ผลการดำเนินการที่สำคัญ เช่น ในปี พ.ศ. 2539 สตรีสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปลัดอำเภอ และสิบเนื้องมาถึงการเข้าเรียนในโรงเรียนนายอำเภอ และการได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอ นายอำเภอ รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับในสายทหารつまり สตรีได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี พลตำรวจตรี - มติคณะกรรมการเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ให้ความเห็นชอบในการกำหนดให้มีการแต่งตั้งสตรีดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการระดับชาติใน

	<p>ลัสด่วนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนั้นๆ ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นจากการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยดำเนินการสร้างและคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในลัสด่วนหญิงชายที่ใกล้เคียงกัน ส่งผลให้องค์ประกอบของคณะกรรมการชุดนี้เป็นหญิง 5 คน และชาย 6 คน อีกตัวอย่างหนึ่งคือ การแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ซึ่งมีการบัญญัติไว้ว่า สามารถคัดเลือกและแต่งตั้งสตรีร่วมเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม ผลคือ ปัจจุบันในจำนวนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมี 12 คน แบ่งเป็นชาย 6 คน และหญิง 6 คน นอกจากนี้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งตั้งขึ้นตามจำนวนหมู่บ้าน ได้กำหนดให้มีลัสด่วนหญิงชายที่เท่าเทียมกันด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรณรงค์ การให้ความรู้และฝึกอบรม เพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมในการเมืองท้องถิ่นมากขึ้น เช่น การฝึกอบรมวิทยากรท้องถิ่น การอบรมเพิ่มศักยภาพผู้นำสตรี การพิมพ์คู่มือ “ผู้หญิง ชุมชน และ อบต.” - การสร้างเครือข่ายสตรีเพื่อส่งเสริมการปักครองท้องถิ่น
7.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสตรีในอำนาจและการตัดสินใจทั้งในเรื่องการเมืองและการบริหารอยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 10 ซึ่งอุปสรรค่มีหลายปัจจัย เช่น การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ลังคุมไม่เชื่อมั่น พรรดาการเมืองไม่สนับสนุนครอบครัวไม่สนับสนุน มีภาระครอบครัว เป็นต้น ประกอบกับประเทศไทยประกาศเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษที่ท้าทาย (Millennium Development Goal Plus - MDG+) ว่า จะเพิ่มลัสด่วนผู้หญิงในรัฐสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในราชการลัสด่วนกลางให้เป็นสองเท่า ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 ซึ่งอุปสรรคของสตรีที่กล่าวมาล้วนแต่เป็นอุปสรรคอันใหญ่หลวง และยากที่จะบรรลุเป้าหมายได้ในช่วงเวลาอีก 1 ปีที่เหลือ
7.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการหารือร่วมกันระหว่างคณะกรรมการลัสด่วนและประธานางานสตรีและสถาบันครอบครัวแห่งชาติ (กสค.) และแกนนำพรรคราษฎรเมือง เพื่อช่วยกันหาทางสนับสนุนสตรีให้เข้าสู่เวดวงการเมืองมากขึ้น การรณรงค์เชิดชูนักการเมืองสตรีที่มีผลงานดีเด่นเพื่อให้สังคมให้การยอมรับมากขึ้น และการสร้างความพร้อมให้แก่สตรีที่จะเข้ามาสู่เวดวงการเมือง

8. กลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี

8.1 วัตถุประสงค์หลัก ของแผนปฏิบัติการ ปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลไกระดับชาติและหน่วยงานรัฐบาลอื่นๆ บูรณาการมุ่งมองบทบาทหญิงชายในภูมิภาค นโยบายสาธารณะ แผนงาน และโครงการต่างๆ จัดทำและเผยแพร่องค์ความรู้และสารสนเทศที่มีการจำแนกเพศ เพื่อใช้ใน การวางแผนและประเมินผล
8.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 กลไกหลักเพื่อความก้าวหน้าของสตรีในสมัยนั้น คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) ก็ได้พยายามผลักดันให้มีการยกฐานะของสำนักงานจากการระดับกองเป็นระดับสำนัก และพยายามยิ่งขึ้นเพื่อที่จะเป็นหน่วยงานระดับกรม จนกระทั่งมีการปฏิรูประบบราชการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ได้มีการจัดตั้งกระทรวงใหม่คือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ และมีกรมใหม่ในลักษณะสำนักด้านหน้าที่เป็นกลไกหลักเพื่อความ ก้าวหน้าของสตรีคือ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่มา จากการรวมงานด้านสตรีจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและ ประสานงานสตรีแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน และกรมประชาสงเคราะห์ เข้าด้วยกัน - สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวทำหน้าที่เป็นสำนักงาน เลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีและสถาบัน ครอบครัวแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายก รัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน
8.3 การดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำแผนพัฒนาสตรี โดยนำแนวทางการดำเนินงานตามแผน ปฏิบัติการปักกิ่งมาบูรณาการในการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งแผนดังกล่าวคณะกรรมการรัฐมนตรีได้ให้ความ เห็นชอบและให้หน่วยงานต่างๆ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้วย - การมีผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer-CGEO) ในทุกกระทรวง และให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม มอบ หมายหน่วยงานระดับสำนัก/กอง ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้าน ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในหน่วยงาน (Gender Focal Point) และ

	<p>จัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในส่วนราชการ (มติคณะกรรมการบริหารจัดการ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางตามแผนปฏิบัติการปักกิ่งที่เสนอให้มีการจัดตั้งโครงสร้างการประสานระหว่างกระทรวงในการดำเนินการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาองค์ความรู้เรื่องมิติหญิงชาย เช่น การจัดทำคู่มือแผนแม่บทการสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในส่วนราชการ คู่มือมิติหญิงชายกับการพัฒนา คู่มือการจัดทำโครงการโดยการใช้การวิเคราะห์ความล้มเหลวระหว่างบทบาทหญิงชายกับการพัฒนา และการจัดฝึกอบรมเรื่องบทบาทหญิงชายเบื้องต้นให้แก่ CGEO และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายใน 140 กรม (จาก 19 กระทรวง) - การสร้างเครือข่ายสตรีและสถาบันครอบครัวทั่วประเทศ อาทิ เครือข่ายสื่อมวลชน เครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน และเครือข่ายสตรีในอาชีวศึกษา เป็นต้น
8.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - จากการที่แผนปฏิบัติการปักกิ่ง ระบุถึงภาระหน้าที่หลักของกลไกหลักเพื่อความก้าวหน้าของสตรี คือ สนับสนุนการนำมุ่งมองความเสมอภาคระหว่างหญิงชายเข้ารวมไว้ในนโยบายทุกประการของรัฐบาล เพื่อที่จะได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบต่อทั้งหญิงและชาย ก่อนที่จะมีการตัดสินใจใดๆ ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงภาระหน้าที่ดังกล่าวมีการดำเนินการอยู่ในระดับใด ก็พบว่ายังอยู่ในขั้นเริมต้น เนื่องจากในการที่จะชี้ประเด็นหญิงชายในนโยบายใดๆ ก็ตาม จะเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์จากข้อมูล จำแนกเพศเป็นลำดับ ในขณะที่การดำเนินการให้มีการจัดเก็บข้อมูลแบบจำแนกเพศยังไม่แพร่หลายนัก แม้ว่าสำนักงานสถิติแห่งชาติจะให้ความสำคัญในการจัดทำสถิติหญิงชายทุก 2 ปี แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์ทั้งนโยบายของรัฐในทุกเรื่องโดยใช้มิติหญิงชาย
8.5 ลิงก์ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ทุกหน่วยงานมีการจัดเก็บข้อมูลแบบจำแนกเพศ - จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายโครงสร้างการประสานงานในลักษณะ CGEO และ Gender Focal Point ไปสู่รัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชน เนื่องจากองค์กรดังกล่าวมีการทำงานที่คำนึงถึงความต้องการที่แตกต่างกันของลูกค้าขององค์กรที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย ซึ่งหากมีการประสานการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน จะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ประยุกต์ใช้ได้ในวงกว้างกว่าการมีโครงสร้างการประสานงานที่จำกัดอยู่เฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น

๙. สิทธิมนุษยชนของสตรี

9.1 วัตถุประสงค์หลัก ของแผนปฏิบัติการ นักกิจ	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนของสตรีด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนทั้งปวงอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาฯด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ประกันความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย ให้ความรู้เรื่องกฎหมายแก่ประชาชน
9.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาสิทธิมนุษยชนของสตรีมีอยู่ในทุกบริบท เช่น จำนวนผู้เมรู้หนังสือส่วนใหญ่คือสตรี แรงงานในภาคเศรษฐกิจnonระบบส่วนใหญ่เป็นสตรี ซึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย สตรีมีปัญหาทางสุขภาพที่ซับซ้อนกว่าบุรุษ สตรีส่วนน้อยมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหารราชการในระดับตัดสินใจ สตรีจำนวนมากตกเป็นผู้เสียหายจากการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ทั้งในบ้าน โรงเรียน ที่ทำงาน และที่สาธารณะ ตลอดจนนายมีกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อสตรี
9.3 การดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> การแก้ไขกฎหมาย <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การแก้ไขที่สำเร็จ ได้แก่ การขอแก้ไขพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 เพื่อให้หญิงที่嫁ทะเบียนสมรสแล้วสามารถเลือกใช้นามสกุลของสามีหรือยังคงใช้นามสกุลของตนเองต่อไป เนื่องจากกฎหมายเดิมบังคับให้ใช้นามสกุลสามีเท่านั้น กฎหมายดังกล่าวได้รับการแก้ไขและออกเป็นพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 1.2 การแก้ไขที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ เช่น การขอแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 246 และ 247 เพื่อให้การคุ้มครองหญิงต้องขังที่ตั้งครรภ์และเลี้ยงลูกอ่อน การขอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276, 277 และมาตราอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความผิดทางเพศ เพราะกฎหมายเดิมกำหนดการกระทำชำเราที่หมายถึงการร่วมประเวณีระหว่างหญิงชาย และความผิดฐานข่มขืน กระทำการชำเราจะเกิดได้เฉพาะผู้เป็นหญิงซึ่งไม่ใช่ภรรยาเท่านั้น จำเป็นต้องแก้ไขเพื่อให้สิทธิของภรรยาได้รับการคุ้มครอง การขอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1445 เรื่องการเรียกค่าทดแทนฐานประพฤตินอกใจคู่หมั้น เพื่อให้หักชาย/หญิงคู่หมั้น

- สามารถเรียกค่าทดแทนจากหน่วย/ชายอื่นที่ได้ร่วมประเวณกับคู่หัวนั่นของตน การขอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 (1) เรื่องเหตุพ้องหยา เพื่อให้สามารถฟ้องหยาสามีหรือภริยา ที่มีความล้มเหลวในทำงซื้อขายกับผู้อื่น
2. การออกกฎหมายใหม่ เช่น พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง พ.ศ. 2547 เพื่อให้มีการกำหนดให้มีจำนวนหน่วยที่เป็นกรรมการ กองทุนหมู่บ้านเป็นครึ่งหนึ่งขององค์ประกอบทั้งหมด พระราชบัญญัติ คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยระบุถึงมาตรการพิเศษใน การคุ้มครองพยานในคดีต่างๆ รวมทั้งคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทัดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ที่ให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ถูกกล่าวหาโดยลิขิติ จากการกระทำการฟ้องหายของผู้อื่น
3. การเสนอร่างกฎหมายใหม่ เช่น ร่างพระราชบัญญัติขัดความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ..... โดยให้ระบุถึงความคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ในขณะเดียวกัน ก็ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสนาณนันท์กับบุคคลผู้ก่อความรุนแรง
4. การรณรงค์ การให้ความรู้ และการฝึกอบรม เช่น การฝึกอบรมให้ความต้านกฎหมายแก่สตรี การผลิตหนังสือ “กฎหมายกับผู้หญิง”
5. การยกเลิกข้อสงวนในอนุสัญญาว่าด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ในทุกรูปแบบ ซึ่งเดิมประเทศไทยขอสงวนที่จะไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญา รวม 7 ข้อ เนื่องจากกฎหมายภายในประเทศยังไม่สอดคล้องกับอนุสัญญา ได้แก่ ข้อ 7 เรื่องความเสมอภาคทางการเมืองและการรับตำแหน่งทางราชการ ข้อ 9 เรื่องการถือสัญชาติของบุตร ข้อ 10 เรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา ข้อ 11 เรื่องสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน ข้อ 15 เรื่องการทำสัญญา ข้อ 16 เรื่อง ความเสมอภาคในครอบครัวและการสมรส ข้อ 29 เรื่องการใช้อำนาจศาลโลก ในการตัดสินกรณีพิพาท ปัจจุบันประเทศไทยได้ดำเนินการยกเลิกข้อสงวนไปแล้ว 5 ข้อ เนื่องจากมีการแก้ไขกฎหมาย/ระเบียบให้สอดคล้องกับอนุสัญญา บังเอิญข้อสงวนอีก 2 ข้อ ในอนุสัญญาข้อ 16 และข้อ 29 ที่ยังไม่ได้ยกเลิก

9.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - การแก้ไขกฎหมายจำเป็นต้องอาศัยเวลา และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขกฎหมายต้องทำความเข้าใจเจตนาของกฎหมายและมิติอื่นๆ นอกจากนี้จากการเรื่องนิติศาสตร์ เช่น มิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และประเดิมบทบาทความล้มเหลวที่ญิ่งช้าย
9.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - การให้ความรู้ในเรื่องประเดิมบทบาทความล้มเหลวที่ญิ่งช้ายแก่บุคลากร ในกระบวนการยุติธรรม และประชาชนทั่วไป - การให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี โดยสอดแทรกในหลักสูตร ของโรงเรียน และสถาบันการศึกษาต่างๆ

10. สตรีและสื่อมวลชน

10.1 วัตถุประสงค์หลัก ของแผนปฏิบัติการ ปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงของสตรีในการแสดงออกและการตัดสินใจในด้านสื่อมวลชน และผ่านสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีใหม่ๆ ของการสื่อสาร 2. ส่งเสริมการแสดงภาพของสตรีที่สมดุลและไม่ติดยึดกับตัวตนแบบใดๆ
10.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - การแพร่หลายของลือลมก่อผ่านทางซีดี วีดีโอ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ - ยังคงมีการนำเสนอภาพลักษณ์ในทางลบของสตรีในลือ เช่น ละคร ภายนตร์ หนังสือพิมพ์ เพลง - ยังคงมีการนำเสนอเนื้อหา ภาพข่าว โดยไม่ให้เกียรติสตรีที่เป็นเหยื่อการถูกกลั่นเมิดทางเพศ - การลือสารทางอินเทอร์เน็ตซักนำ้ให้สตรีวัยรุ่นตกเป็นเหยื่อของการถูกล่อลงทางเพศ จากสังคม เพศหญิงใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 52.6) และกลุ่มอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ 15-24 ปี (ร้อยละ 52.0) - มีการโฆษณาอาหารเสริม ผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนัก ขนาดเด็ก อย่างหนักหน่วง - เครื่องข่ายฟ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมมากขึ้นในการแสดงความเห็น คัดค้านรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

10.3 การดำเนินการ	<p>1. การดำเนินการต่อต้านสื่อ Lamak</p> <p>1.1 กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับ สวนดุลิตโพล สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสื่อ Lamak โดยได้ความเห็นว่า สื่อ Lamak ที่ร้ายแรงที่สุดสำหรับสังคมไทยได้แก่ การนำเสนอภาพการเมืองสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวเดียวกัน เกมที่นำเสนอเรื่องราวและภาพการฆ่าเชิง รูมโตร姆 หนัง Lamak แบบถ่ายตามสถานที่ต่างๆ หนัง Lamak เกี่ยวกับเด็ก อีกทั้งประชาชนคิดว่าบลงทะเบียนโทษสำหรับผู้กระทำผิดมีเพียงเล็กน้อย ไม่เด็ดขาด ทำให้ประชาชนร้อยละ 64.8 คิดว่า ไม่สามารถกำจัดสื่อ Lamak ให้หมดจากสังคมไทยได้ ดังนั้น ประชาชนจึงต้องการให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และรวดเร็วที่สุด นอกจากนั้นแล้ว กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และบริษัท Global Access Technology จำกัด ได้จัดทำระบบป้องกันเว็บต้องห้ามชื่อ เว็บการ์ด เพื่อต่อต้านสื่อ Lamak ออนไลน์และความรุนแรงทางอินเทอร์เน็ต ตลอดจนมีการจัดตั้งเครือข่ายและแนวร่วมทางวัฒนธรรมเพื่อป้องกันเยาวชนจากสื่อ Lamak</p> <p>1.2 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวน ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Cyber Inspector) เพื่อควบคุมและจัดการเว็บไซต์ Lamak ของนักการร้ายทั้งแต่ตั้งที่มีงานสารวัตรอินเทอร์เน็ตในการติดตามสอบสวนและตรวจสอบหาผู้กระทำการเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมายและผู้กระทำผิดผ่านเว็บไซต์ รวมทั้งระดมอาสาสมัครจากประชาชนทั่วไปเพื่อทำงานร่วมกับทีมงานสารวัตรอินเทอร์เน็ต</p> <p>2. การเพิ่มเวลาสำหรับรายการเพื่อเด็ก โดยคณะกรรมการใช้สื่อของรัฐเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยให้สถานีโทรทัศน์และวิทยุจัดสรรเวลาให้มีรายการเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัวในสัดส่วนร้อยละ 10-15 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด และจัดให้มีรายการดังกล่าวในช่วงเวลา 18.00-22.00 น. อย่างน้อย 1-1.30 ชั่วโมง</p>
-------------------	--

10.4 อุปสรรค	<ul style="list-style-type: none"> - ปริมาณและจำนวนลือตามก่อน้ารับนเครื่อข่ายอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง - การดำเนินการควบคุมและจัดการเว็บไซต์ตามก่อน้ารและผู้กระทำผิดในรูปแบบต่างๆ บนอินเทอร์เน็ตยังคงใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาบังคับใช้ ซึ่งยังขาดความชัดเจนและมีบทลงโทษผู้กระทำผิดที่ไม่รุนแรงเพียงพอ - รายการเด็กที่ออกในช่วงเวลาที่กำหนดนั้น บางรายการเนื้อหา yang ไม่สร้างสรรค์เพียงพอ
10.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐควรขอความร่วมมือผู้ผลิตรายการในการปรับสาระของรายการและรูปแบบการนำเสนอ ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ศตวรรษ และครอบครัว - ควรจัดให้มีองค์กรเฝ้าระวังลือที่นำเสนอเนื้อหาไม่สร้างสรรค์ โดยการรวมตัวของเครือข่ายภาคประชาชน และวิชาการทำงานที่สนับสนุนและคล้องตัว

11. ศตวรรษและสิ่งแวดล้อม

11.1 วัตถุประสงค์หลักของแผนปฏิบัติการปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำสตรีเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการตัดสินใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ทุกระดับ 2. บูรณาการความเกี่ยวข้องกับบทบาทหญิงชายและมุ่งมองบทบาทหญิงชายไว้ในนโยบายและโครงการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 3. เสริมสร้างหรือจัดตั้งกลไกระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับสากล เพื่อประเมินผลกระทบของนโยบายการพัฒนาและนโยบายสิ่งแวดล้อมต่อสตรี
11.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วมในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของสตรีและบุรุษ เป็นไปอย่างเสมอภาค แต่สตรีจะมีความเสี่ยงสูงกว่าชายหากมีภัยคุกคาม การต่อสู้เป็นไปอย่างยากลำบาก เพราะต่อสู้กับระบบ อำนาจ ความชัดเจน กับกลุ่มพลประโยชน์อื่น และอาศัยเวลานาน
11.3 การดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานภาครัฐร่วมกับองค์การสหประชาติ ระหว่างนักว่าสตรีเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ผลิตในภาคการเกษตร และเป็นผู้อนุรักษ์และจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน จึงได้คิดค้นเทคโนโลยีที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้หญิง เพื่อสร้างขีดความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีของผู้หญิง และยกระดับความเป็นอยู่ อันนำไปสู่การลดความยากจน เทคโนโลยีดังกล่าวได้แก่ (1)

	<p>เทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร เช่น การจัดการแมลงในนาโดยวิธีแบบผสมผสานการปลูกข้าวโดยไม่ปักดำ การผสมสารสมุนไพรกำจัดและไลเมลลง การปรับปรุงพืชข้าวเพื่อเลี้ยงโโคกรายบือ การจัดการวัชพืชในนา (2) เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การแปรรูปพิริก การทำแห้งหมูโดยใช้หัวเชื้อบริสุทธิ์ การเผาถ่านอกโดยใช้เครื่อง การผลิตถ่านจากเศษพืช เครื่องต้มสมุนไพรโดยใช้แสงอาทิตย์ เครื่องบีบหัวมันพืช การแปรรูปข้าว การแปรรูปสมุนไพร (3) เทคโนโลยีครัวเรือน เช่น สารสกัดชีวภาพสำหรับล้างจาน การใช้จุลทรีย์กำจัดแมลงวัน สารสกัดชีวภาพสำหรับบำบัดไขมัน การใช้สารสมุนไพรไล่ยุง ผงย่องยันหลัง ตู้อบพังงานและถังอากาศ การทำปุ๋ยจากมูลไส้เดือน เครื่องกรองน้ำสะอาด เครื่องสูบน้ำจากพัลตน้ำ ขนาดครอบจากข้าว เป็นต้น</p>
11.4 อุปสรรค	- ขาดการจัดเก็บข้อมูลแบบจำแนกเพื่อประเมินที่เกี่ยวข้องกับลิงแวดล้อม
11.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	- จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ทุกหน่วยงานมีการจัดเก็บข้อมูลแบบจำแนกเพื่อรวมรวมตัวอย่างการต่อสู้ของสตรีในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อเผยแพร่รับบทบาทของสตรีในด้านนี้ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม

12. เด็กผู้หญิง

12.1 วัตถุประสงค์หลักของแผนปฏิบัติการปักกิ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กผู้หญิงในทุกรูปแบบ 2. ขัดเจตคติและการปฏิบัติเชิงวัฒนธรรมในทางลบต่อเด็กผู้หญิง 3. ส่งเสริมและปกป้องสิทธิของเด็กผู้หญิง และเพิ่มความตระหนักรู้ถึงความต้องการและคุณภาพของเด็กผู้หญิง 4. ขัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กผู้หญิงในการศึกษา การพัฒนาทักษะ และการฝึกอบรม 5. ขัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กผู้หญิงในด้านสุขภาพและโภชนาการ 6. ขัดการขุดร่องทางเศรษฐกิจต่อแรงงานเด็ก และปกป้องเด็กผู้หญิงวัยรุ่นที่ต้องทำงาน 7. ขัดความรุนแรงต่อเด็กผู้หญิงให้หมดสิ้นไป 8. ส่งเสริมความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของเด็กผู้หญิงในสังคม เศรษฐกิจและการเมือง 9. ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการปรับปรุงสถานภาพของเด็กผู้หญิง
--	---

12.2 สถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - การมีเพศสัมพันธ์ของเด็กผู้หญิง การเป็นมาตราตั้งเต่าอยุ่งน้อย การทำแท้งของสตรีวัยรุ่น (15-24 ปี) ติดเอดส์ สตรีวัยรุ่นติดบุหรี่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น - วัยรุ่นหญิงตกลงใจทางเพศของเพื่อนชายมากขึ้น และมีเพศสัมพันธ์อ่อนน้อมลง จึงเลี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีมากกว่าผู้ชาย 2-3 เท่า การตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม และการติดเชื้อจากการทำแท้ง - สตรีวัยรุ่นถูกกล่าวหาทางเพศภายหลังจากการคุยกันทางอินเทอร์เน็ต - กรณีการจากัดกรรมเด็กทางโถโดยแม่เด็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น - การที่เด็กหญิงตกลงใจของความรุนแรงและเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์
12.3 การดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแก้ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ได้แก่ การรณรงค์รักนวล สรวนตัว อดเปรี้ยวไว้กินหวาน การสอนเพศศึกษา 2. การแก้ปัญหาเพื่อป้องกันการติดโรค ได้แก่ การรณรงค์ให้ผู้หญิงรู้จัก ต่อรองให้ผู้ชายใช้ถุงยางอนามัย 3. การออกกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติ มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 4. การให้ความช่วยเหลือเด็กหญิง เช่น การจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ 24 ชั่วโมง ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ การจัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือเด็ก และสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรง (One Stop Crisis Center) ในโรงพยาบาลของรัฐ 5. การป้องกันมิให้เยาวชนสตรีถูกกล่าวหาน โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจัดทำโครงการฝึกอบรมเยาวชน ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำรงชีวิตและภัยจากการถูกกล่าวหาน 6. ความร่วมมือเชิงบูรณาการในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์และการช่วยเหลือเหยื่อ ได้แก่ การจัดทำบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางการปฏิบัติร่วม กันระหว่างภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 6 หน่วยงาน คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานอัยการสูงสุด องค์กรเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และประเทศไทยเพื่อนบ้านตามแนวทางเดเดน

12.4 อุปสรรค	- เรื่องนี้ยังมีอุปสรรคที่เป็นปัญหานาไปซึ่งโครงสร้างที่เกี่ยวกับค่านิยมและผลประโยชน์
12.5 สิ่งที่ควรทำต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนและครอบครัว ต้องสอนให้เด็กผู้หญิงรู้เท่าทัน รู้จักที่จะป้องกันตัวจากการถูกกลวนلام - จัดให้มีบริการสาธารณสุขและการให้คำปรึกษาเฉพาะสำหรับกลุ่มสตรีวัยรุ่น เช่น การจัดตั้งคลินิกสุขภาพผู้หญิง โดยให้บริการแบบ “ผู้หญิง เป็นศูนย์กลาง” และมีความละเอียดอ่อนในการให้บริการแก่ผู้หญิง การจัดหาแพทย์สตรี เพื่อให้ผู้ป่วยสตรีเกิดความกล้าที่จะมาเข้ารับการรักษาไม่เกรวให้การรักษาที่คลินิกการໂโรค เพราะจะทำให้ผู้หญิงไม่กล้าไปรับบริการเช่นกัน - จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความลัมพันธ์หญิงชายแบบใหม่ที่สร้างสรรค์และสมดุล เพื่อสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานใหม่เรื่องเพศให้กับคนในสังคม และลดปัจจัยเสี่ยงด้านวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้หญิงจำนวนมากเกิดการติดเชื้อในระบบลีบพันธุ์ - จัดให้มีบ้านพักแก่สตรีรือคลอดในทุกจังหวัด การบริการรับเลี้ยงเด็กชั่วคราวและบริการหาครอบครัวอุปถัมภ์

ส่วนที่ 3

กฎหมาย มาตรการ กลไก ในการส่งเสริม
ความก้าวหน้าของสตรีในช่วง 10 ปี

การประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานภาพ
สตรี ตามปฏิtlญาและเพับปฏิบัติการปักกิ่ง

ช่วงก่อนปฏิญญาปักกิ้ง และแผนปฏิบัติการ เพื่อความก้าวหน้าของสตรี

ในช่วงปี ค.ศ. 1975 - 1985 (พ.ศ. 2518 - 2528) สหประชาชาติประกาศเป็นทศวรรษสตรีสากล ในช่วงทศวรรษสตรีสากลนี้ได้มีการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรีจำนวน 3 ครั้ง ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) ที่กรุงเม็กซิโก ครั้งที่สองในปี ค.ศ. 1980 (พ.ศ. 2523) ที่กรุงโคลเมนาเรเกน และครั้งที่สามในปี ค.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528) ที่กรุงไนโรบี ในช่วงปี ค.ศ. 1980 (พ.ศ. 2523) ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาสตรีไปเป็นแนวคิดในเรื่องบทบาทหญิงชายแนวคิดดังกล่าวเป็นการผสมผสานมุ่งมองบทบาทหญิงชายในกระบวนการพัฒนา (Gender and Development Approach - GAD Approach) เป็นการเปรียบเทียบสัมพันธภาพหญิงชายเพื่อลดช่องว่างให้เกิดความสมดุลระหว่างบทบาทหญิงชายในการพัฒนาด้านต่างๆ แนวคิดนี้ยอมรับความแตกต่างระหว่างหญิงชายในเรื่องสิทธิ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยเชื่อว่าความคาดหวังของสังคมเป็นตัวกำหนดบทบาทหญิงชาย ในบริบทของความเชื่อมและค่านิยมที่แตกต่างกัน ซึ่งความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกันนี้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ผู้กำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์บทบาทและความต้องการของหญิงชาย และคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อหญิงชายที่ได้รับการพัฒนา

ในช่วงทศวรรษสตรีสากลนี้ (พ.ศ. 2519 - 2528) มีวิัฒนาการด้านการพัฒนาสถานภาพสตรีไทย หลายประการเนื่องจากไทยตื่นตัวมากขึ้นกับกระแสสากลที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบทบาทและสถานภาพสตรีในปี พ.ศ. 2528 ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW) โดยตั้งข้อส่วนไว 7 ข้อ (ในเวลาต่อมาช่วงก่อปี พ.ศ. 2538 ไทยได้ออกอนข้อส่วนรวม 3 ข้อ โดยมติคณะรัฐมนตรี คือ ถอนข้อ 11 เรื่องสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานชนิดเดียวกัน (พ.ศ. 2533) ข้อ 15 เรื่องการทำสัญญา (พ.ศ. 2535) ถอนข้อ 9 วรรค 2 เรื่องการถือสัญชาติของบุตรที่เกิดจากหญิงไทย (พ.ศ. 2538) ได้ถอนข้อส่วนอีก 2 ข้อ ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป จนถึงปัจจุบันเหลือข้อส่วนอีก 2 ข้อ คือเรื่องความเสมอภาคในครอบครัวและการสมรส และเรื่องการให้อำนาจศาลโลกในการตัดสินกรณีพิพาท การรับอนุสัญญา และการถอนข้อส่วนบางข้อทำให้สถานภาพสตรีไทยมีความก้าวหน้าขึ้นในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ได้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อต่อสิทธิของสตรีมากขึ้น เช่น เดิมบุตรที่เกิดกับหญิงไทยที่สมรสกับคนต่างด้าวไม่มีสิทธิได้สัญชาติไทย แต่เมื่อถอนข้อส่วนข้อที่ 9 วรรค 2 ทำให้บุตรที่เกิดกับหญิงไทยสามารถมีสัญชาติไทยได้

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยในช่วงแรกๆ ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ ฉบับที่ 1 - 4 (พ.ศ. 2505 - 2524) เน้นเรื่องการจัดสาธารณูปโภค คุณภาพชีวิต โครงสร้างต่างๆ มากกว่าัยไม่ค่อยมีประเด็นสตรีเป็นภาระชัดเจน ประเด็นสตรีเป็นเพียงส่วนหนึ่งในเรื่องประชากรและสุภาพอนามัย แต่หลัง

จากประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมระดับโลกเรื่องสตรี และเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา CEDAW แล้ว ทำให้มีการบรรจุประเด็นสตรีเข้าไปในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ชัดเจนมากขึ้น คือ มีการเริ่มนูรณาการให้สตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษของการพัฒนา โดยเน้นการแก้ไขปัญหาการจ้างงาน การศึกษา สุขภาพ และโภชนาการ ต่อมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้จัดให้แผนพัฒนาสตรีเป็น 1 ใน 10 แผนหลัก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ซึ่งสร้างความสมดุลการพัฒนาทุกด้าน มีการสนับสนุนบทบาทสตรีในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้อุบายส์ตามคักยภาพเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มุ่งเน้นการจัดการทรัพยากร่มนุษย์โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาด้านต่างๆ ซึ่งรวมทั้งสตรีด้วย และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) มีแนวทางการพัฒนาที่คล้ายคลึงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 คือ เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

ช่วงสิบปีปักกิ่ง (พ.ศ. 2538 - 2548)

กฎหมาย/มาตรการ/กลไกที่ประเทศไทยกำหนดเป็นกรอบ/แนวทางในการปฏิบัติเพื่อความก้าวหน้าของสตรีในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา กับสถานภาพสตรีของสตรีที่เปลี่ยนแปลงไป

ในการประชุมระดับโลกเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ที่กรุงปักกิ่ง เมื่อเดือนกันยายน 2538 ได้มีการประกาศปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเสมอภาค และสันติสุข มีประเด็นที่เกี่ยวข้องรวม 12 ประเด็น ได้แก่ สตรีและความยุติธรรม การศึกษาและฝึกอบรมของสตรี สตรีและสุขอนามัย ความรุนแรงต่อสตรี สตรีและความชัดเจ็บที่มีการใช้อาวุธ สตรีและเศรษฐกิจสตรีในอำนาจและการตัดสินใจ กลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี สิทธิมนุษยชนของสตรี สตรีและลือมวลดชน สตรีและสิ่งแวดล้อมและเด็กผู้หญิง

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกสหประชาชาติได้แสดงเจตนากรณ์ที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีในปฏิญญา และได้มีการดำเนินการหลายประการทั้งในประเทศ นโยบาย มาตรการ และกิจกรรมต่างๆ

1. กฎหมาย/ระเบียบ/มติคณะกรรมการที่ผลักดันในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2547

1.1 พ.ศ. 2538

1.1.1 ได้มีการถอนข้อส่วน冗 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 และข้อ 10 เกี่ยวกับเรื่องการเมืองและราชการ และเรื่องการศึกษา ทำให้สตรีซึ่งเดิมไม่สามารถสอบเข้าเป็นปลัดอำเภอ/ปลัดจังหวัด และเรื่องการศึกษาซึ่งเดิมในบางสาขาวิชาขึ้นเฉพาะผู้ชายเท่านั้น ก็ได้มีการแก้ไขระเบียบยกเลิกการเลือกปฏิบัติตั้งกล่าว

1.1.2 ระเบียบกระทรวงการคลัง 2 ฉบับ ได้แก่ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2538 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. 2538 ซึ่งให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ใช้สิทธิได้ (ระเบียบเดิมให้ฝ่ายบิดาของเด็กเป็นผู้มีสิทธิขอรับเงินสวัสดิการทั้งสองอย่างแต่เพียงฝ่ายเดียว)

1.2 พ.ศ. 2539

1.2.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เน้นให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้ค้าประเวณีมากกว่าการลงโทษ มีบทลงโทษผู้เป็นธุระจัดหา ผู้สนับสนุนผู้โฆษณาเจ้าของ ผู้ควบคุมสถานที่ค้าประเวณี บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจลูกค้าที่ใช้บริการทางเพศกับเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

1.2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาขอข้าราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 ซึ่งขยายระยะเวลาการลาคลอดของข้าราชการ และลูกจ้างเป็น 90 วัน โดยไม่นับรวมวันลาภิจและได้รับเงินเดือนเต็ม

1.3 พ.ศ. 2540

1.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีความชัดเจนในเรื่องการคุ้มครองสิทธิสตรี และการส่งเสริมความเสมอภาค

1.3.2 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2540 ระบุความผิดเกี่ยวกับเพศที่ทำนองราษฎรต้องรับโทษในราชอาณาจักร และเพิ่มโทษผู้เป็นธุระจัดหาชายหญิงไปเพื่อการอนาจารเม็ชายหรือหญิงจะยินยอมก็ตาม

1.3.3 พระราชบัญญัติมาตราการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540

1.4 พ.ศ. 2541

1.4.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดความคุ้มครองแรงงานหญิงหลายประการ เช่น ลักษณะงานและช่วงระยะเวลาที่ทำงานต้องไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของหญิง รวมทั้งหญิงตั้งครรภ์ การลาคลอด และเหตุที่ออกจากงาน

1.4.2 มติคณะกรรมการสตรี เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบเรื่องนโยบายเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาของสตรีในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โดยหากมีการปรับแผนการดำเนินงานของกระทรวงใด ขอให้คำนึงถึงผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อสตรีเป็นกรณีพิเศษ เช่น การจ้างงานภาระโซนการเมืองและเด็กเป็นต้น

1.5 พ.ศ. 2542

1.5.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540

1.5.2 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2542 มีการคำนึงถึงสิทธิของเด็กในการสอบปากคำซึ่งเป็นผู้เลี้ยงหายหรือพยาบาล เช่น ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์อยู่ด้วย

1.5.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้บิดามารดา และผู้ปกครองจัดให้บุตรได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และกำหนดให้รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

1.5.4 มติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2542 เห็นชอบมาตรการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี การปรับปรุงการให้บริการผู้ถูกกระทำความรุนแรง และกำหนดให้เดือนพฤษภาคมเป็นเดือนรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

1.6 พ.ศ. 2543

1.6.1 มติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2543 เห็นชอบนโยบายและแผนขัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี

1.7 พ.ศ. 2544

1.7.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ระบุถึงมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน รวมทั้งพยานในคดีความผิดทางเพศด้วย

1.7.2 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกกลั่นเมดลิทิจิกความผิดทางอาญาของผู้อื่น รวมทั้งคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย และคุ้มครองสิทธิของจำเลยที่ภายหลังพบว่าไม่มีความผิด

1.7.3 มติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 เห็นชอบให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม มอบหมายผู้บริหารระดับรองปลัดกระทรวงหรือรองอธิบดีขึ้นไป จำนวน 1 คน ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer - CGEO) ในหน่วยงาน และให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหน่วยงานระดับกอง/สำนักทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาค ระหว่างหญิงชายในหน่วยงาน (Gender Focal Point) และจัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมความเสมอภาค

1.8 พ.ศ. 2545

1.8.1 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ทำให้หน่วยงานหลักด้านการส่งเสริมสถานภาพสตรีซึ่งเดิมเป็นเพียงสำนัก (ระดับ 9) ในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ยกฐานะขึ้นเป็นกรม คือ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.8.2 มติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545 เห็นชอบให้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นสตรีในสัดส่วนที่เหมาะสม ในคณะกรรมการระดับชาติ โดยคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนั้นๆ

1.9 พ.ศ. 2546

1.9.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (มีผลบังคับใช้ 30 มีนาคม 2547) กำหนดความคุ้มครองเด็กจากการถูกกลั่นเมดหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ การให้ความช่วยเหลือและระบุถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปกครองด้วย

1.9.2 การขอแก้ไขพระราชบัญญัติซื้อบุคคล พ.ศ. 2505 ค่ารักษา湿润น้ำมีคำวินิจฉัย เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2546 ด้วยคะแนนเสียง 13 ต่อ 2 เห็นว่า พระราชบัญญัติซื้อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12

ที่จดทะเบียนสมรสต้องใช้ชื่อสามี ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30 มีผลให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว จนมีพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ออกบังคับใช้และมีผลตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2548 ซึ่งระบุให้คู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน รวมทั้งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือของคู่สมรสเป็นชื่อร้อง แต่หากใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสเป็นชื่อร้องต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง

1.9.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเพื่อพาณิชย์ได้

1.9.4 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุสามารถหยอดนาฬิกาได้

1.9.5 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2546 เห็นชอบแนวทางและมาตรการการใช้สื่อของรัฐเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยให้สถานวิทยุและโทรทัศน์ออกอากาศเพื่อการนี้จำนวนร้อยละ 10 - 15 ของรายการทั้งหมด

1.10 พ.ศ. 2547

1.10.1 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ครอบคลุมถึงอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องแบบทั่วไปคือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมอยู่ด้วย

1.10.2 การเสนอว่าพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... ระบุถึงการคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากความรุนแรงทุกรูปแบบ ให้รับบัดฟันฟูหรือเยียวยาผู้กระทำความรุนแรงแทนการลงโทษ และให้อิสระให้เด็กที่จะต้องแจ้งเบาพนักงานเมื่อพบเห็นความรุนแรงในครอบครัว

1.10.3 การเสนอว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.... เป็นความพยายามที่จะคุ้มครองผู้ติดเป็นแหล่งของการค้ามนุษย์ และมีความช่วยเหลือที่ครอบคลุมมากกว่าพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก พ.ศ. 2540

2. นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานภาพสตรีของรัฐบาลระหว่างปี พ.ศ. 2544 - 2547

รัฐบาลมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวไปไกลในระดับสากล ในขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินถึงการพัฒนาครอบครัวและสังคมเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงในชีวิตและประชาชนมีมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในที่นี้จะหยิบยกนโยบายและมาตรการบางประการที่เชื่อมโยงกับภารกิจที่รัฐต้องทำตามปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการฯ

2.1 ด้านเศรษฐกิจและการแก้ไขปัญหาความยากจน มุ่งเน้นการเพิ่มโอนให้กับคนจนและให้คนจนได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพมากขึ้น

2.1.1 นโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เพื่อให้คุณจนได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ โดยให้ประชาชนนำเอกสารแสดงสิทธิ์ในสินทรัพย์ต่างๆ ไปเป็นหลักประกันลินเช่อเพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.1.2 การจัดทำแผนชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและอาชีวะความยากจน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อล่วงเสริมกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

2.1.3 การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหญิงชาย นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมุ่งช่วยเหลือประชาชนในระดับราษฎร์ใน 71,364 หมู่บ้าน และ 3,517 ชุมชน

2.1.4 การพัฒาระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน

2.1.5 การจัดตั้งธนาคารประชาธิรัฐ เพื่อสร้างทางเลือกใหม่ ลดการพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ มีการสำรองในปี พ.ศ. 2544 พบว่า ช่วงกลางปีถึงลิปีนี้ มีประชาชนกู้ยืมเงินไป 339,968 ราย และเกือบครึ่งละ 80 ของผู้กู้ยืมเป็นสตรี

2.1.6 โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่สตรีรวมทั้งมีการจัดทำ Website ที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มศักยภาพและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อแข่งขันทางการตลาด เช่น Thaitambon.com, thai.com และ siamvillage.net

2.1.7 การจัดตั้งศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตแก่เกษตรกร

2.1.8 การขยายเครือข่ายองค์กรชุมชน เช่น การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

2.1.9 การแก้ไขปัญหาลังคอมและความยากจนเชิงบูรณาการ โดยจัดตั้งศูนย์อำนวยการ ต่อสู้เพื่ออาชีวะความยากจน มีการลงทะเบียนคนจน แยกประเภทปัญหาต่างๆ

2.1.10 การสนับสนุนให้มีการออกกฎหมายแรงงาน ในปี พ.ศ. 2547 เพื่อคุ้มครองสิทธิ์รับงาน ไปทำที่บ้านในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าแรงที่เป็นธรรม และความปลอดภัยในการทำงาน (สตวีอยู่ในแรงงาน นอกรอบถึงเกือบ 80 %)

2.1.11 การสนับสนุนให้มีโครงการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการ ผู้ประกอบอาชีพ ตลอดจนแรงงานอื่นๆ เช่น โครงการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในท้องถิ่น กิจกรรมการพัฒนาและสร้างคุณภาพแข็งแกร่ง วิสาหกิจชุมชน และโครงการฝึกอาชีพให้แก่สตรีซึ่งรวมทั้งสตรีในชนบท สตรีสูงอายุ และเยาวสตรี โครงการฝึกอบรมให้ความรู้แก่สตรีสู่ความเป็นผู้ประกอบการ ริเริ่มสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์รับเรียนเด็กในสถานประกอบการ เป็นต้น

2.2 ด้านความมั่นคงในชีวิตและสุขภาพอนามัย มีการปฏิรูประบบสุขภาพ พัฒนาระบบประกันสังคม เพื่อให้ประชาชนรวมทั้งสตรีมีหลักประกันที่มั่นคงและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข

2.2.1 การพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคม สำหรับผู้ด้อยโอกาสและคนยากจนโดยมีการจัด

ทำแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ (พ.ศ. 2545 - 2549) และจัดทำแนวทางประสานงานโครงข่ายคุ้มครองทางสังคม

2.2.2 การส่งเสริมให้คนจนมีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยจัดทำโครงการบ้านอีว่าทร เป็นบ้านราคาถูก คุณภาพดี

2.2.3 การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ของประชาชนในการดูแลรักษาสุขภาพ หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้านี้ ครอบคลุมในเรื่องของการรักษา เกี่ยวกับโรคภัยไข้ของสตรีด้วย

2.2.4 ส่งเสริมให้มีการจัดระบบสุขภาพที่ดีขึ้น ทั้งด้านการรณรงค์ และสังคมรักษ์ผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ เช่น ผู้ติดเชื้อเอชไอวี รวมทั้งปรับปรุงหมายประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยครอบคลุมไปถึงการเพิ่มความช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายในการคลอดบุตรจากเดิม 4,000 บาท ต่อการคลอด 1 ครั้ง เป็น 6,000 บาท ตั้งแต่เดือนเมษายน 2547 เป็นต้นมา

2.3 ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี สิทธิมนุษยชน และเด็กผู้หญิงในนโยบาย และมาตรการ ตลอดจนกิจกรรมรณรงค์เพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือต่างๆ เพื่อ คุ้มครองสิทธิสตรีจากการถูกกลั่นแกล้งเมิด การสร้างและสนับสนุนความเข้มแข็งของเครือข่ายเจงปราบปรามผู้มีอิทธิพลและขวนการค้ามนุษย์ รวมทั้งความพยายามในการผลักดันให้มีกฎหมายจัดความรุนแรงในครอบครัว

2.3.1 นโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพล ซึ่งมีความเชื่อมโยงไปในเรื่องของยาเสพติดและภัย สังคมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสตรีและครอบครัว บ้านทอนความมั่นคงของชุมชนและประเทศชาติ รัฐบาลได้มีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2.3.2 การประกาศให้ประเด็นค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้อง ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง โดยรัฐจะสนับสนุนเงินงบประมาณสมทบให้กี 500 ล้านบาท และให้มีคณะกรรมการระดับชาติโดยกำกับดูแล

2.3.3 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อเป็นศูนย์เฝ้าระวังปัญหาด้านครอบครัว และความรุนแรงในครอบครัว ที่บริหารจัดการโดยชุมชน

2.3.4 สนับสนุนการให้บริการแก่ผู้ติดเป็นเหยื่อความรุนแรง และเหยื่อการค้ามนุษย์มากขึ้น โดยได้ขยายการบริการของศูนย์ช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤตจากความรุนแรง (One Stop Crisis Center) ในโรงพยาบาลรัฐ โดยทีมงานสหวิชาชีพ ซึ่งเดิมมี 20 ศูนย์นำร่องขยายเป็น 104 แห่งให้ครอบคลุมทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2547 นอกจากนี้ยังมีการขยายบริการบ้านแรกรับให้ครอบคลุมทั่วประเทศมากขึ้น รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟู การช่วยเหลือทางกฎหมาย อาชีพ และการส่งกลับ

2.3.5 สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อรับรองคุณภาพรุนแรงต่อเด็กและสตรี โดยเฉพาะในเดือนพฤษภาคมของทุกปี เช่น การออกหน่วยเคลื่อนที่ “ครอบครัวรวมพลังร่วมยับยั้งความรุนแรง” จัดทำสปอร์ตวิธุ์ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.3.6 ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการอย่างจริงจังเรื่องการปราบปรมสื่อلامกและวัตถุลามก ซึ่งมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์สตรีไทย และความปลอดภัยทางเพศของเด็กและสตรี มีการดำเนินกิจกรรมในลักษณะความร่วมมือหลายประการ เช่น การปราบปรมเว็บไซต์ลามกและสื่อلامก การจัดตั้งศูนย์บริการครอบครัวในชุมชนในกรุงเทพมหานครทุก 50 เขต โดยมีอาสาสมัครเฝ้าระวังความรุนแรงและภัยลั่งคุมที่มีผลต่อครอบครัวและชุมชน

2.4 ด้านความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ

2.4.1 การพัฒนาพื้นที่เลี่ยงภัยใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะรังสูมนตรีเห็นชอบ เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2457) ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณด้านเศรษฐกิจและลั่งคุม ในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 6,050.49 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 3,542.43 ล้านบาท โดยมี 5 ยุทธศาสตร์การสร้าง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความจำเป็นพื้นฐานและขัดความยากจน ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจใหม่และกู้หนี้ทางเศรษฐกิจเดิม ให้เข้มแข็งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมภายนอก ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและลั่งคุม และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2.4.2 สนับสนุนแผนงาน/โครงการเร่งด่วนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านความมั่นคง ในปี พ.ศ. 2547 ในวงเงิน 2,200.42 ล้านบาท วงเงินนี้รวมถึงแผนงาน/โครงการที่ต้องรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อให้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริงจำนวน 66.3 ล้านบาท

2.5 กลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี ได้สนับสนุนให้กลไกทำงานด้านสตรีเติบโตขึ้น มาและมีอำนาจตัดสินใจในระดับกรมได้ นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลไกภาครัฐเพื่อเอื้อต่อการทำงานด้านสตรีและการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

2.5.1 การปฏิรูประบบราชการในปี พ.ศ. 2545 โดยปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรมใหม่ ทำให้กลไกหลักของรัฐด้านการพัฒนาสถานภาพสตรียกระดับขึ้นโดยมีฐานะเป็นกรม คือ สำนักงานกิจการสตรี และสถาบันครอบครัวในกระบวนการพัฒนาลั่งคุมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจในการพัฒนาและสนับสนุนแนวทางในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิสตรี การวิจัย ติดตามและประเมินผล ครอบครัว พัฒนามาตรการกลไก สนับสนุนด้านวิชาการวิจัย ประสานการดำเนินงานตามพันธกิจที่มีอยู่ ข้อตกลงระหว่างประเทศ การคุ้มครองสิทธิสตรี การวิจัย ติดตามและประเมินผล

2.5.2 การสนับสนุนให้มีกลไกดำเนินงานด้านความเสมอภาคในกระทรวง ทบวง กรม ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น มติคณะกรรมการเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 ได้เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐในทุกกระทรวง ทบวง กรมมีกลไกส่งเสริมความเสมอภาค คือ ผู้บริหารด้านการส่งเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officers-CGEO) และศูนย์ประสานงานด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องมีการจัดทำแผนแม่บทเพื่อบูรณาการงานด้านความเสมอภาคไว้ในแผนงาน

โครงการของหน่วยงาน นอกจากนี้ ได้มีการชี้แจงทำความเข้าใจแก่หน่วยงาน และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้มิติทัณฑ์โดยต่อเนื่องตลอดมา

2.5.3 ส่งเสริมให้มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพื่อทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมไปถึงงานด้านสตรีและสถาบันครอบครัวทำให้มีการทำงานในลักษณะเครือข่ายมากขึ้น เช่น เครือข่ายสตรี เครือข่ายสตรีภาคธุรกิจเอกชน

2.6 ด้านการศึกษาและฝึกอบรมสตรี รัฐเห็นความสำคัญของการศึกษาและสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการทำให้ชุมชนเป็นชุมชนแหล่งการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามายืนเป็นสื่อ การเรียนรู้

2.6.1 ขยายโอกาสทางการศึกษา และให้ทุนทางการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจนและด้อยโอกาสโดยต่อเนื่อง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.6.2 สนับสนุนการศึกษาทางไกลโดยใช้เทคโนโลยี เพื่อให้เป็นทางเลือกสำหรับผู้ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น เปิดบริการการเรียนรู้เพื่อข้าราชการแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเว็บไซต์ การสนับสนุนให้มีโครงข่ายเชื่อมต่อข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.7 ด้านอำนาจและการตัดสินใจของสตรี ได้มีความพยายามที่จะผลักดันในเรื่องของจำนวนสตรี ในสัดส่วนที่เหมาะสมในคณะกรรมการต่างๆ รวมทั้งเพิ่มพลังค้ายภาพให้สตรีที่สนใจการเมืองและสตรีที่เป็นผู้นำห้องถีน

2.7.1 สนับสนุนให้มีจำนวนสตรีผู้ทรงคุณวุฒิในสัดส่วนที่เหมาะสมในคณะกรรมการ ระดับชาติที่แต่งตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมาย หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการรัฐมนตรี (เป็นไปตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545)

2.7.2 กำหนดให้มีสัดส่วนหญิงชายเท่ากันในคณะกรรมการของทุนหมู่ปั้นและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล

2.7.3 สนับสนุนให้มีการรณรงค์ให้ความรู้ผ่านทางการฝึกอบรมและเผยแพร่องค์ความรู้ การศึกษาในเวทีต่างๆ เช่น การฝึกอบรมวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้เป็นจิตกรรมให้ความรู้แก่สตรีและผู้สนับสนุนการเมืองร่วมของสตรี การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพผู้นำสตรีในการปฏิบัติงานห้องถีน

2.7.4 ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายผู้นำสตรีต่างๆ รวมทั้งเครือข่ายสตรีเพื่อส่งเสริมการปกครองห้องถีนซึ่งประกอบด้วยผู้นำสตรี นายนักศึกษา นักวิชาการ และทีมนักวิชาการ

การประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานภาพสตรีในช่วง 10 ปีก้าว

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2538 - 2547) การพัฒนาสตรีมีความก้าวหน้าไปอย่างมาก เนื่องจากได้มีความพยายามที่จะสร้างกลไกทางกฎหมาย นโยบาย มาตรการและกรอบในการปฏิบัติงานเพื่อยกระดับสถานภาพสตรีและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของความเสมอภาคหญิงชาย

3.1 ด้านเศรษฐกิจและการแก้ไขปัญหาความยากจน

ในเรื่องความยากจน การจะพิจารณาว่ากฎหมายและนโยบายของรัฐสนองตอบต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของสตรี นอกจากจะคำนึงถึงโครงสร้างค่าวิเคราะห์อาชีพ การศึกษา พื้นที่ขนาดของที่ดินทำกินแล้ว ยังต้องวิเคราะห์ความสามารถของสตรีในการเข้าถึงทรัพยากร่างๆ ในโครงสร้างดังกล่าว

จากรายงานสถานการณ์ความยากจนและการกระจายรายได้ในช่วงปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ระบุว่าคนยากจนส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในภาคเกษตร (ปี พ.ศ. 2545 ระบุว่า ร้อยละ 70 ของครัวเรือนยากจนเป็นชาวนาหรือแรงงานรับจ้างภาคเกษตรกรรม 5.4 ล้านคนหรือร้อยละ 86 อยู่ในชนบท และ 3 ใน 5 อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ขาดปัจจัยในการทำมาหากินโดยเฉพาะที่ดินทำกิน (ร้อยละ 60 มีที่ดินทำกิน) ซึ่ง 2 ใน 3 ของครัวเรือนมีที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 12 เช่าที่ดิน และร้อยละ 27 ไม่มีที่ดินทำกิน การศึกษาน้อย (ได้รับการศึกษาในระบบเพียง 4 ปี) รายได้ต่ำ ไม่แน่นอนผันแปรไปตามราคสินค้าและผลผลิต มีภาวะรับผิดชอบในครอบครัวสูง (ร้อยละ 89 ของครัวเรือนยากจนเมืองนัดใหญ่กว่า 4 คน) ผู้หญิงเป็นหัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 8 หรือ 1 ใน 5 ของหัวหน้าครัวเรือนทั้งหมด

สำหรับแนวโน้มของความยากจน จากรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษของไทย พ.ศ. 2547 ระบุว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2533 - 2545 ทั้งจำนวนและสัดส่วนของประชากรที่ยากจนทั้งหมดลดลงอย่างมาก คือ จากร้อยละ 27.2 เหลือ 9.8 (ไม่ได้จำแนกเพศ) อย่างไรก็ตามการรายงานดังกล่าวหากอยู่บนฐานของรายละเอียดข้างต้นจะได้อธิบายจริงมากกว่าการพิจารณาโดยใช้ฐานของค่า GDP อย่างเดียว

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มต่างๆ เช่น การจัดตั้งสหกรณ์ ocom หรือพยช์ช์สตรีมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารและพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์นำไปสู่เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง มีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น ทำให้คนในชุมชนรวมทั้งสตรีมีอาชีพ และรายได้เสริม การรวมตัวเป็นกลุ่ม/เครือข่ายในงานอาชีพเพื่อสนับสนุนสมาชิกในด้านต่างๆ เช่น ความรู้หรือเทคนิคการผลิตทำให้สตรีสามารถมีรายได้เสริมในครัวเรือนมากขึ้นแทนที่จะทำการเกษตรอย่างเดียว นอกจากนี้ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลสนับสนุนการฝึกอาชีพสตรี ซึ่งนอกจากระเป็นอาชีพที่สตรีนิยมแล้ว เช่น การเสริมสร้างการทำอาหาร ก็ได้มีการดำเนินการฝึกอาชีพอื่นๆ ให้กับสตรีในสาขาที่ไม่ใช่ประเพณีนิยมดังกล่าว เช่น ช่างเชื่อม เพื่อเปิดทางเลือกและโอกาสในการประกอบอาชีพตามศักยภาพให้กับสตรีมากขึ้น ทำให้สตรีมีอาชีพที่หลากหลายมากกว่าเดิม

และเนื่องจากจำนวนสตรีต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้เพิ่มมากขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมารายได้ผู้หญิงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 65.4 เป็น 80.8 ของรายได้ผู้ชาย (จากรายงานผลิตภัณฑ์พัฒนาแห่งสหสวรรษ) และเพื่อคุ้มครองสิทธิสตรีในภาคแรงงานที่มีจำนวนมากขึ้นนี้ กระทรวงที่เกี่ยวข้องจึงได้ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นกลไกคุ้มครองสิทธิผู้ใช้แรงงานโดยคุ้มครองถึงแรงงานสตรีทั้งในลักษณะ เรื่องช่วงเวลางาน การคุ้มครองแรงงานสตรีที่ตั้งครรภ์ และสตรีที่ถูกกล่าวละเมิดทางเพศ แรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ด้วย นายจ้างส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตามแรงงานสตรีจำนวนมากยังไม่ได้รับความเป็นธรรมและในทางปฏิบัติก็มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้อยู่เนื่องๆ โดยมีวิธีการเลียงกฎหมาย เช่น ให้ออกจากงานเพราเหตุแห่งการตั้งครรภ์ซึ่งตามกฎหมายนี้กระทำมิได้ แต่นายจ้างเลียงเป็นให้ออกเนื่องจากบริษัทขาดทุน หรือการลาคลอดที่กฎหมายให้ลาได้ 90 วัน โดย 45 วัน ได้รับเงินค่าจ้างจากนายจ้างอีก 45 วันโดยได้รับเงินจากกองทุนประกันสังคม แต่ในทางปฏิบัติก็จะมีนายจ้างบางรายให้ลาคลอด 45 วันโดยได้รับเงินจากกองทุนประกันสังคม แต่อีก 45 วันให้มาทำงานเช่นนายจ้างจ่ายค่าจ้างตามปกติอยู่แล้ว ในเรื่องของการล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน มีหลายกรณีที่เจ้าทุกข์อาจอับอายไม่กล้าฟ้องร้องและกลัวว่าจะต้องออกจากงาน หรือหากฟ้องร้องตามกฎหมายนี้ ก็ไม่มีบทลงโทษจำคุก คงมีแต่โทษปรับซึ่งแม่จะมีช่องทางรับเรื่องร้องทุกข์หลายช่องทาง แต่การดำเนินการอาจล่าช้าและบางครั้งไม่คุ้มค่า ดังนั้นจึงอาจต้องมีการประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายและหาทางอุดช่องว่างนี้ต่อไป

ในเรื่องของการรับงานไปทำที่บ้าน มีสตรีอยู่ในกลุ่มนี้มากถึงเกือบร้อยละ 80 ซึ่งการรับงานไปทำที่บ้านเป็นแรงงาน奴婢ที่มีช่วงโมงทำงานไม่แน่นอน ค่าตอบแทนต่ำ และไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างไรก็ตาม ในปี 2547 มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้รับงานไปทำที่บ้านในเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนและความปลอดภัย แต่ยังไม่ครอบคลุมในสิทธิอื่นๆ ของแรงงาน奴婢 เช่น ค่าวักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยที่เกิดจากงานนั้นๆ เป็นต้น ซึ่งต้องมีการติดตามประเมินผลในส่วนนี้ต่อไป และสิ่งที่ต้องดำเนินการ คือ ทำให้สตรีรับรู้ถึงสิทธิดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาลในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544 - 2547) เช่น นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนหมุนบ้าน ธนาคารประชาชน การพัฒนาชุมชน แก้เกษตรกรรมอย่างยั่งยืน การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายแห่งสหสวรรษและผู้หญิงได้รับประโยชน์จากการนโยบายของรัฐอยู่มาก เนื่องจากนโยบายด้านเศรษฐกิจนี้ มุ่งพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่รวมไปถึงเศรษฐกิจนอกระบบที่มีสัดส่วนสตรีถึงเกือบร้อยละ 80 แต่นโยบายบางอย่าง สตรีไม่มีโอกาสเข้าถึง หรือมีโอกาสจะจดทะเบียนโดยเฉพาะในเรื่องการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นชาย และมักเป็นผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน การแปลงที่ดินให้เป็นทุนทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว ผู้มีสิทธิและได้รับประโยชน์นี้มักเป็นผู้ชาย

รัฐบาลยุคปัจจุบันของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นลำดับแรก ซึ่งหากรัฐบาลต้องสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนอย่างสมบูรณ์แบบจำเป็นต้องมีการ

สร้างภูมิป้องกันควบคู่กันไปด้วย ที่สำคัญคือเรื่องการศึกษาที่รู้จักต้องจัดให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 (ดังที่กล่าวแล้วคนจนส่วนใหญ่อยู่ในการศึกษาเพียง 4 ปี) และให้รวมไปถึงการให้การศึกษาตามอัธยาศัยที่จะทำให้สตรีมีทางเลือกมากขึ้น มีโอกาสแข่งขันในการเข้าถึงทรัพยากรในท้องถิ่นและงานอาชีพต่างๆ มากขึ้น

3.2 ด้านความมั่นคงในชีวิตและสุขภาพอนามัย

ในเรื่องอัตราการตายของมาตราฯ จากรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านสุขภาพเด็กและสตรีมีครรภ์อย่างต่อเนื่องสามารถให้บริการสำคัญ เช่น การฉีดวัคซีนและการดูแลครรภ์แก่เด็กและสตรีทั่วประเทศ อัตราการตายของมาตราลดลงจาก 36 ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 ในปี พ.ศ. 2533 เหลือ 24 ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 ในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งมีเป้าหมายลดอัตราการตายของมาตราลงเหลือ 18 ในปี พ.ศ. 2549 และพื้นที่ที่ยังมีปัญหามาก ได้แก่ภาคเหนือบนพื้นที่สูงและห่างไกล และจังหวัดชายแดนภาคใต้

การปฏิรูประบบสุขภาพและสร้างหลักประกันที่มั่นคงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทำให้สตรีมีโอกาสเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพมากขึ้น โดยภายใน 30 นาทีรักษาทุกโรคมีส่วนช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้มีรายได้น้อย คุ้มครองไปถึงการป้องกันและรักษาโรคภัยในของสตรีด้วยอย่างไรก็ตาม ควรมีการประเมินผลนโยบายดังกล่าวโดยเฉพาะความพึงพอใจของผู้ให้และผู้ใช้บริการในด้านต่างๆ

ที่ผ่านมา รัฐยังไม่ได้มุ่งเน้นให้การศึกษาอย่างจริงจังในเรื่องของเพศศึกษา หรือไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในด้านนี้ แม้จะมีการบรรลุเรื่องดังกล่าวในหลักสูตรแต่ก็เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวศึกษา นอกจากนี้ คนจำนวนมากเข้าใจได้ว่าเรื่องเพศศึกษาคือเรื่องเพศลัมพันธ์ ทำให้ผู้ปกครองไม่สนับสนุนหรือไม่干涉ให้เด็กวัยรุ่นได้เรียนรู้อย่างเหมาะสม ทั้งๆ ที่เพศศึกษา นอกจากจะเกี่ยวข้องกับภาวะสุขอนามัยตั้งแต่เกิดจนตายแล้ว ยังมีนัยเรื่องสิทธิเชิงด้วย บุคลากรผู้สอนเองก็ไม่ได้เรียนรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างเหมาะสม จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น นำไปสู่ปัญหาหลายประการได้แก่ การตั้งครรภ์ไม่พร้อม การทำแท้ง (จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2544 โดยสถาบันประชากร พบร่วม กับท้องไม่พร้อมแล้วทำแท้ง มีถึงร้อยละ 16 และในจำนวนดังกล่าว ร้อยละ 56 อยู่ในกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี และร้อยละ 18 อยู่ในกลุ่มอายุ 13 - 19 ปี) โรคติดต่อทางเพศลัมพันธ์ (กลุ่มอายุ 10 - 19 ปี มีผู้ป่วยเอ็ดล์หญิงมากกว่าชาย) และปัญหาวัยทอง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมีนโยบายรณรงค์และพยายามให้บริการและความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมากขึ้น เช่น การให้การสนับสนุนสตรีผู้ติดเชื้อเอ็ดล์และครอบครัว การรณรงค์ให้ใช้ถุงยางอนามัย การจัดตั้งคลินิกวัยทอง การส่งเสริมให้เพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น

ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างทางราชการที่เป็นหญิงมีลิธิคลาคลอดบุตรได้ 90 วันโดยได้รับเงินเดือนเต็ม และตั้งแต่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ออกบังคับใช้ แรงงานสตรีก็มีสิทธิเช่นเดียวกัน (แต่มักมีปัญหาในทางปฏิบัติดังที่กล่าวแล้ว) นอกจากนี้ ยังมีนโยบายสนับสนุนให้มีสถานบริการรับเลี้ยงเด็กในที่ทำงานซึ่งเพิ่งเริ่มกลไกเหล่านี้อีกต่อไปความเป็นเพศมาตรา

ที่ต้องรับภาระรับผิดชอบในการดูแลบุตรและครอบครัวให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้บุตรมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายอนุญาตให้ผู้ชายที่เป็นบิดาเลี้ยงดูบุตรได้ (ในปัจจุบันมีหลายประเทศที่อนุญาตให้บิดามีสิทธิ์เลี้ยงดูบุตรได้ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษ และประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย เป็นต้น)

3.3 ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรี สิทธิมนุษยชน และเด็กผู้หญิง ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีกลไกทางกฎหมายหลายประการที่อือต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของหญิงและเด็กผู้หญิง รวมทั้งซ่องทางการรับเรื่องร้องทุกข์ในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิ และซ่องทางในการรับพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและพนักงานของรัฐ รวมทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา ซึ่งในอดีตก่อน 10 ปีปัจจุบัน ปักกิ่งยังไม่ค่อยมี และยังรวมถึงสายด่วนต่างๆ ของห้วยราชและเอกสารที่มีผู้ให้บริการเป็นจำนวนมาก สตรีที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงานก็ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ดังที่กล่าวไปแล้ว (แม้ในทางปฏิบัติก็ยังคงมีปัญหาอยู่บ้าง) รวมไปถึงสิทธิบางประการที่แม้ประเทศไทยจะยังคงตั้งข้อสงวนข้อที่ 16 ไม่ผูกพันตามอนุสัญญา CEDAW แต่ก็มีความก้าวหน้าในเรื่องสิทธิของหญิงในการเลือกใช้ชื่อสกุลซึ่งแต่เดิมหญิงที่จะทะเบียนสมรสต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการเตรียมเสนอว่างกฎหมายหลายฉบับให้ครอบคลุมสิทธิของสตรีมากขึ้น เช่น ร่างพระราชบัญญัติจัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... และร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ พ.ศ.... เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า รัฐพยายามและให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนของสตรีมากขึ้น และได้ดำเนินความพยายามที่จะดำเนินการแต่งตั้งการณรงค์เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือและให้บริการผู้หญิงที่ประสบความรุนแรง ทำให้สตรีมีช่องทางและการเข้าถึงบริการได้มากขึ้น ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งแต่เดิมสังคมมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัว จากการรณรงค์ของภาครัฐและเอกชน ทำให้สังคมหันมาให้ความสนใจและร่วมมือให้การเฝ้าระวังมากขึ้นรวมทั้งมีกลุ่มผู้ชายที่เป็นแพร่ภาพต่อต้านความรุนแรง และหากกรณรงค์อย่างต่อเนื่องจะเกิดความตระหนกและจิตสำนึกในการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหา

รัฐบาลมีความก้าวหน้ามากขึ้นในกลไกความร่วมมือระดับชาติ ระดับทวิภาคี และระดับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ในความพยายามที่จะป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามชาติทั้งในรูปของการจัดทำบันทึกข้อตกลง แผนปฏิบัติการร่วมกัน และแนวทางการดำเนินงานร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยเหลือหรือของการค้ามนุษย์ให้กลับคืนสู่สังคม แต่ก็ยังอาจมีปัญหาในการนัดการปฏิบัติต่อผู้ได้รับความเสียหายหรือการแยกแยะเหยื่อออกจากผู้กระทำผิด เช่น แรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายอาจเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งตรงนี้ ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินความพยายามที่จะจัดทำกำกัดความของคำว่า “เหยื่อ” ไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานต่อไป ในขณะเดียวกันก็มีความพยายามจะสร้างความตระหนกให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการปราบปรามในเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งหากมีความชัดเจนในเรื่องนี้มากขึ้น แนวโน้มของการดำเนินการจะช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายได้อย่างเป็นธรรมมากขึ้น

การป้องกันเด็กกลุ่มเสี่ยงมีให้เข้าสู่การค้าประเวณีนั้น ได้มีการดำเนินงานหลายอย่างทั้งภาครัฐ และเอกชน เช่น มีทุนให้การศึกษาในโครงการเสมอพัฒนาชีวิต (จากการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน) โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง ช่วง 9 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2537 - 2545 สามารถป้องกันเด็กนักเรียนหญิงที่จบชั้น ป.6 อายุ 13 - 15 ปี มีให้เข้าสู่การค้าประเวณีได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 69,895 คน โครงการสร้างชีวิตใหม่ให้สตรีในชนบท ดำเนินงานใน 56 จังหวัด ฝึกอาชีพให้กลุ่มเป้าหมาย 3,000 คนต่อปี และมีกองทุนกู้ยืมสำหรับผู้เฝ้า看การฝึกอาชีพ ทำให้หญิงและเด็กหญิงมีทางเลือกและสามารถความเสี่ยงต่อการเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าในปัจจุบัน กระแสบริโภคนิยมทำให้เด็กวัยรุ่นหญิงหรือกลุ่มนักศึกษาจำนวนมาก ต้องเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศเพื่อให้ได้รับเงินมาจับจ่ายใช้สอยหรือเกินความจำเป็นบางคนอาจตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงและขบวนการค้ามนุษย์ การสร้างค่านิยมที่เหมาะสมให้กับคนรุ่นใหม่เจ้มน่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยให้หลุดพ้นจากการจนนี้ได้

ในการจัดเก็บข้อมูลด้านความรุนแรงที่มีต่อสตรี ยังไม่มีหน่วยงานกลางในการจัดเก็บข้อมูล และมีสตรีและเด็กจำนวนมากที่ได้รับความรุนแรงหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศจากคนในครอบครัวและจากที่สาธารณะ ซึ่งบางคนอาจได้รับความอับอายและไม่ประสงค์จะแจ้งความดำเนินคดี ทำให้ข้อเท็จจริงของการกระทำความรุนแรงคลาดเคลื่อนไปมาก อย่างไรก็ตาม ก็มีข้อมูลจากการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนอยู่จำนวนหนึ่ง เช่น ข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติระบุว่า ในปี พ.ศ. 2544 มีคดีอาญาความผิดทางเพศจำนวน 3,847 ราย ในขณะที่ปี พ.ศ. 2545 มี 4,435 ราย หรือข้อมูลจากการศึกษาของ ดร.กฤตยา อาชวนิจกุลและคณะ ในกลุ่มประชากรตัวอย่าง คือ ผู้หญิงอายุ 15 - 49 ปี ในเมืองหลวง 1,536 คน และในจังหวัดอื่น 1,282 คน ข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2547 พบว่าร้อยละ 23 ของผู้หญิงในเมืองหลวง และร้อยละ 34 ในจังหวัดอื่น เคยถูกกระทำการความรุนแรงทางกายภาพจากคู่ช่องทาง ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า กลไกที่ดึงขึ้นช่วยให้สตรีเข้าถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้เพียงพอหรือไม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการป้องกันและการบังคับใช้กฎหมาย

มีรายงานจากองค์กรพัฒนาเอกชนว่า การดำเนินงานสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีความผิดทางเพศทำให้ที่ถูกกระทำรู้สึกถูกกระทำชำเรา หรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ซ้ำเติมจากสังคมโดยอ้างถึงเหตุที่นำไปสู่การละเมิดทางเพศ เช่น การแต่งกายของผู้ถูกกระทำ ทั้งๆ ที่ไม่เป็นจริง หลายคนที่เป็นเหยื่อแต่งกายเรียบร้อย และมักถูกกระทำโดยบุคคลใกล้ชิดประเต็นเหล่านี้เนื่องมาจากการทัศนคติที่มองว่าชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง ผู้หญิงอ่อนแอบเป็นเพียงวัตถุเพศที่สนองต่อความต้องการและขยายได้ นโยบายของรัฐฯ จึงจำเป็นต้องสอดแทรกกลยุทธ์การป้องกันในเชิงทัศนคติ โดยรณรงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าและคักดีครีของความเป็นมนุษย์ของสตรี และต้องทำในทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ทั้งในกลุ่มผู้ทำงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา (เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย ปราบปรามการค้ามนุษย์ สื่อสารมวลชน และอื่นๆ มีประสิทธิภาพ) กลุ่มลือมวลชน (โดยเฉพาะการสร้างจิตสำนึกในวิชาชีพให้คำนึงถึงคุณค่าและคักดีครีของลูกผู้หญิงและให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ดี ของหญิงไทยและกลุ่มประชาชน (ที่ต้องมีจิตสำนึก ร่วมรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมเฝ้าระวัง) สำหรับการ

บังคับใช้กฎหมาย นอกจากสร้างจิตสำนึกแก่ผู้รับผิดชอบบังต้องสร้างและส่งเสริมคุณภาพของพนักงาน สอบสวนหญิง เร่งรัดให้ออกกฎหมายทั้ง 2 ฉบับข้างต้น (ร่าง พ.ร.บ. ขัดความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.... และร่าง พ.ร.บ. ป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ พ.ศ....) โดยเร็ว รวมทั้งการแก้ไขกฎหมาย บางฉบับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถานภาพสตรี เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ที่ทำให้การ ข่มขืนภรรยาไม่เป็นความผิด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 (1) เหตุฟ้องหย่าที่ให้สิทธิ สามีฟ้องหย่าหากภรรยาเมียซื้ อแต่หากสามีไปเป็นหัวกับหญิงอื่นโดยไม่ได้อุปการะหรือยกย่องหญิงอื่น ลัษท์ภรรยา ก็ไม่สามารถฟ้องหย่าได้ เป็นต้น

3.4 ด้านความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ

รัฐบาลได้พยายามดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาโดยเด็ดขาดอย่างยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตาม แม้จะบรรเทาปัญหาไปได้บ้าง แต่ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นก็ยังคงมีอยู่เนื่องๆ และรัฐ โดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำลัง ดำเนินการสำรวจปัญหาที่สตรีประสบเป็นการเฉพาะเพื่อให้แก้ไขได้ตรงต่อความต้องการของสตรีต่อไป

อนึ่ง ประเด็นความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธนี้ ในการแก้ไขปัญหาของรัฐ ไม่ใช่ของเฉพาะใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องพิจารณาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแรงงานอพยพข้าม ประเทศอันเนื่องจากเศรษฐกิจและสถานการณ์ความไม่สงบของประเทศไทยเพื่อนบ้าน แม้กลไกของรัฐจะเอื้อ ต่อความช่วยเหลือที่นักฟูผู้ดูกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์รวมทั้งผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย และมีบันทึกข้อตกลง ระหว่างประเทศกับเพื่อนบ้านบางประเทศ แต่บุคคลเหล่านี้มักเป็นบุคคลชายขอบที่ถูกกล่าวหาโดยนาย ของรัฐและถูกกล่าวหาโดยลิทิจาร์เจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ซึ่งมักจะตกเป็นเหยื่อ ของกระบวนการค้ามนุษย์โดยง่าย ดังนั้นการสร้างความตระหนักร霆เรื่องสิทธิมนุษยชนของสตรีแก่ เจ้าหน้าที่รัฐ และสร้างบรรทัดฐานความร่วมมือในการประสานงานส่งกลับทั้งภายในและข้ามชาติจึงน่าจะ เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยผู้อพยพที่เป็นสตรีได้

3.5 กลไกทางสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี

การยกระดับหน่วยงานรัฐด้านการพัฒนาสถานภาพสตรีในปี พ.ศ. 2545 และการจัดตั้ง CGEO และ Gender Focal Point ในทุกกระทรวง ทบวง กรม ในปี พ.ศ. 2544 ดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว เป็นเรื่องดี สำหรับการวางแผนการรักษาสิ่งแวดล้อม ความเสมอภาค ไว้ในทุกหน่วยงานหลายหน่วยงาน ได้ให้ความสนใจและ ขอรับการสนับสนุนในองค์ความรู้เรื่องมิติหญิงชาย เช่น กรมประมง กรมไพรชณ์โทรเลข แม้จะเป็นส่วน น้อยแต่ก็เป็นไปได้ว่า หน่วยงานทั้งหมดความสำคัญและเป็นก้าวสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยขับเคลื่อนต่อไป และเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนปี พ.ศ. 2544 น่าจะประเมินได้ว่า การผลักดันกลไกนี้ให้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 มีส่วนช่วยให้หน่วยงานภาครัฐเข้าใจในเรื่องมิติหญิงชายมากขึ้น หากหน่วยงานภาครัฐมี นโยบายและกิจกรรมที่มีมุ่งมองหญิงชาย ก็จะสามารถปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานโดยคำนึงถึง

ผู้รับประโยชน์ทั้งหมดชายที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน

การสร้างกลไกส่งเสริมความเสมอภาค มีอุปสรรคหลายประการทั้งในเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติ เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรและทัศนคติ ปัจจัยทางด้านโครงสร้าง ถ้าจะให้สามารถดำเนินการให้เกิด ประสิทธิภาพ และเห็นผลเป็นรูปธรรมได้นั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการกำกับนโยบาย และจ้าหน้าที่จะต้องได้รับการสนับสนุนทางด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ที่ผ่านมา ส่วนราชการส่วนใหญ่ได้ รับความรู้เบื้องต้นในพื้นที่ทางการทำงานเดียว การส่งเสริมความเสมอภาคที่ญี่ปุ่น แต่การบูรณาการมิติที่ญี่ปุ่น ชายกับแผนงานโครงการ พบร่วมกันที่มีผลงานโดดเด่นและมีประสิทธิภาพด้านนี้ จะมีพลังผลักดัน ส่วนหนึ่งจากองค์กรระหว่างประเทศด้วย เช่น กระทรวงแรงงาน และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

การทำให้ประเด็นหญิงชายอยู่ในระบบหลักของการพัฒนาในการดำเนินงานของภาครัฐจำเป็นต้องมีการบทหน้าการดำเนินการใหม่ เช่น ปรับโครงสร้างให้อยู่ในระบบที่ให้ความดีความชอบได้ ปรับทัศนคติและวัฒนธรรมองค์กรให้มีการเรียนรู้เรื่องมิติหญิงชายอย่างจริงจังและต้องสานต่ออย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจะทำได้เมื่อจากต้องใช้เวลา รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานหลักด้านการพัฒนาสถานภาพสตรีโดยตรง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีมิติใหม่ๆ ของการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านสตรีร่วมกัน ทั้งเครือข่ายในท้องถิ่น ไปจนถึงเครือข่ายระดับชาติ ภูมิภาค และระหว่างประเทศองค์กรพัฒนาเอกชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและประสานงานอย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายอื่นๆ และให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งการบริการให้ความช่วยเหลือรับเรื่องร้องทุกข์ และให้องค์ความรู้ทางวิชาการเพื่อเพิ่มศักยภาพสตรี เช่น เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ ชุมชนสมาชิกวัฒนธรรมไทย หรือเครือข่ายที่เกิดจากความต้องการในการเรียนรู้และทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพลักษณ์สตรีในสื่อ เช่น เครือข่ายสื่อสตรี สตรีไดรับประโยชน์จากการรวมตัวเป็นเครือข่ายนี้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือในฐานะผู้เป็นสมาชิกและผู้ใช้บริการของเครือข่าย

3.6 ด้านการศึกษาและฝึกอบรมของสตรี

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การศึกษาและการฝึกอบรมของสตรีมีความก้าวหน้ามากขึ้นในปี พ.ศ. 2538 ได้มีมติคณะกรรมการสิทธิฯให้ยกเลิกข้อส่วนในอนุสัญญา CEDAW เรื่องการศึกษาของสตรี ทำให้สตรีได้เข้าถึงโอกาสในการศึกษาโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ได้เลือกเรียนในสาขาวิชาชีพ ซึ่งแต่เดิมส่วนวิชาชีพที่รับผู้ชายเท่านั้น เช่น สาขาวิชลประทาน (ยกเว้นการศึกษาในสถาบันด้านการทหารและตำรวจ แม้จะเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเลือกเรียน ร.ด.ได้) แต่เนื่องจากหัวหน้าคุณครูติดดั้งเดิมและการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ในสังคมที่มีอยู่ ลั่งผลให้สตรียังคงเลือกเรียนสาขาวิชาที่เป็นประเภทนิยม เช่น สาขาวิชาการรับ และพานิชยกรรม ในปี พ.ศ. 2544 มีสตรีเรียนร้อยละ 95 และ 91 ตามลำดับ ในขณะที่ช่างอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและประมงมีสตรีร้อยละ 34 และ 29 ตามลำดับ สำหรับจำนวนสตรีในสาขาวิชาที่จัดจาก

มหาวิทยาลัยของรัฐ ในปี พ.ศ. 2542 ในสาขามนุษยศาสตร์ ศาสนา และแพทย์สาธารณสุข มีร้อยละ 83 และ 73 ตามลำดับ ในขณะที่ในสาขานิติศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ มีสตรีจีบการศึกษาเรียนร้อยละ 24 และ 16 ตามลำดับ

จากรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหส่วนราชการของประเทศไทย พ.ศ. 2547 ได้ระบุว่า การชัดความไม่เท่าเทียมทางเพศในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาบรรลุเป้าหมายแล้ว คือ จำนวนเด็กชายมีมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อยในชั้นประถมศึกษา แต่จำนวนนักศึกษาหญิงมีสูงกว่าเด็กน้อยในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากรัฐได้กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การที่รัฐบาลสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาต่อเนื่อง น่าจะทำให้จำนวนผู้ไม่ใช่หนังสือลดลงอย่างสูด (จากข้อมูลรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหส่วนราชการ ระบุว่าช่วงอายุ 40 - 59 ปี มีผู้ไม่รู้หนังสือเป็นชายร้อยละ 5.3 เป็นหญิงร้อยละ 9.9 หญิงสูงอายุ 60 ปี ขึ้นไปด้อยโอกาสที่สูด) รวมทั้งการศึกษาระบบทางไกลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะต้องมีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดทางเลือกช่องทางการศึกษาให้กับประชาชนทั้งหญิงชายมากขึ้นนอกจากนี้ยังมีการศึกษาทางเลือกอื่นๆ ซึ่งรัฐจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามอาจมีปัญหา/อุปสรรคในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์เป็นช่องทางการเรียนรู้ซึ่งหากรัฐได้ดำเนินความพยายามที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะนี้ นอกจากจะเป็นต้องสนับสนุนในด้านงบประมาณ และปัจจัยอื่นๆ แล้ว ยังต้องดำเนินการสนับสนุนให้กับผู้สอนและนักเรียน อย่างไรก็ตามโอกาสในการเรียนรู้น้อยกว่าชายหากต้องเดินทางไกลจากหมู่บ้านเนื่องจากภาระครอบครัวที่ต้องดูแลรับผิดชอบ

3.7 ด้านอำนาจและการตัดสินใจของสตรี

การยกเลิกข้อส่วน CEDAW ข้อที่ 7 เรื่องตำแหน่งทางการเมืองและราชการเมื่อปี พ.ศ. 2538 ทำให้สตรีมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนปลดอาเจียนในปี พ.ศ. 2539 อย่างไรก็ตามแม้โอกาสเปิด แต่ก็ยังมีสตรีเข้าเรียนและได้รับแต่งตั้งเป็นปลดอาเจอน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับชาย นอกจากนี้ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาสตรีได้รับการยอมรับมากขึ้นในเรื่องความสามารถ ดังจะเห็นได้จากจำนวนสตรีที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงมีมากขึ้น เช่น ตำแหน่งผู้บริหารระดับปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง อธิบดี รองอธิบดี เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมไม่มีสตรีอยู่ในตำแหน่งเหล่านี้ แต่ก็ยังมีสัดส่วนอยู่น้อยมาก คือ ในตำแหน่งบริหารระดับ 9 - 11 มีสตรีไม่ถึงร้อยละ 20 ในบางตำแหน่งที่เลื่อนระดับโดยการสอบ มีสตรีจำนวนหนึ่งโดยเฉพาะสตรีที่มีครอบครัวและมีภาระที่ต้องดูแลบุตร ไม่ไปสอบเลื่อนระดับ เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่ต้องออกไปประจำตั้งจังหวัด ในขณะที่ผู้ชายไม่มีอุปสรรคที่ว่าหนึ่หรือมีภาระอย่างมากซึ่งรัฐจำเป็นต้องดำเนินถึงประเด็นเหล่านี้และบางแนวทางเพื่อลดหรือจัดอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของสตรี นอกจากนี้เมื่อมีติคณธรรมสตรีเรื่องการกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิสตรีมีสัดส่วนที่เหมาะสมในคณะกรรมการระดับชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่า มีบางคณะกรรมการที่ยังไม่มีผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นสตรี บางคณะกรรมการ

กรรมการกัญปะเพื่อเนื่องจากการปฏิรูประบบราชการ จึงจำเป็นต้องมีการคึกขาข้อมูลอิเล็กตรั้งและบทวนมติ คณะกรรมการต่อไปเพื่อให้มีการดำเนินงานที่เหมาะสม

ในเรื่องของการใช้มาตรการพิเศษ คือ การกำหนดลัดส่วนของสตรีในคณะกรรมการต่างๆ เพื่อให้มีมุ่งมองหญิงชายมากขึ้นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับประโยชน์ทั้งหญิงชายซึ่งมีความแตกต่างกัน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงชาย ที่สำคัญคือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ อย่างไรก็ตามยังไม่มีการคึกขาไว้เคราะห์ถึงผลดีผลเสียของการที่มีสตรีเข้าไปเป็นลัดส่วนที่เท่าเทียมกับชาย เช่น ในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และในทางการเมือง รัฐยังไม่ได้ใช้มาตรการพิเศษนี้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือในพระองค์การเมือง ทำให้สตรี (ซึ่งปกติมีบทบาทในบ้านเป็นหลัก) มีลัดส่วนน้อยมากในเทือกการเมือง ทั้งในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ได้รับเลือกตั้ง (การเลือกตั้งของไทยที่ผ่านมาสตรีได้รับเลือกตั้งระดับชาติและท้องถิ่นไม่ถึงร้อยละ 15 (ยกเว้นการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2541 ที่มีสตรีได้รับเลือกตั้งร้อยละ 16) ทั้งๆ ที่ประชากรสตรีมีกว่าครึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมด แต่จากการดำเนินความพยายามทั้งของภาครัฐ และเอกชนในการให้องค์ความรู้เพื่อเพิ่มพลังอำนาจแก่สตรี และการสนับสนุนให้สตรีรวมตัวเป็นเครือข่ายทางการเมืองทำให้ลัดส่วนของสตรีในเทือกการเมืองเพิ่มขึ้นแล้วน้อย แต่ก็ยังไม่อญี่ในระดับที่น่าพอใจในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา

3.8 ประเด็นสื่อมวลชน และสิ่งแวดล้อม

สื่อมวลชน ภาครัฐได้ดำเนินความพยายามที่จะสร้างเครือข่ายสื่อมวลชนสตรีเพื่อให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนของค์ความรู้ ทักษะ และความร่วมมือในการดำเนินงาน ได้มีการเยี่ยมลือสิ่งพิมพ์ เพื่อขอให้สื่อให้ความร่วมมือในการเผยแพร่บทบาทสตรีที่เหมาะสมสื่อมวลชนภาครัฐและเอกชนได้ให้ความร่วมมือด้วยดี เช่น การริเริ่มของการวิทยุท้องถิ่นที่เพื่อเชิดชูหญิงเก่งด้านต่างๆ ของกรมประชาสัมพันธ์ การประกาศไม่ลงข่าวความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง หรือการใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวการดำเนินงานด้านสตรีเป็นระยะๆ และการร่วมมือและร่วมรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรีของสื่อต่างๆ นอกจากนี้ ในเรื่องของการปราบปรามสื่อโฆษณา นอกจากเป็นหน้าที่พนักงานตำรวจแล้ว ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการดักจับเว็บไซต์ลามกซึ่งสามารถถักดักกันไว้ได้ผลในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาในเรื่องของสื่อโฆษณาเกิดขึ้นมาตั้งแต่ปีที่แล้วและยังคงมีให้เห็นอยู่ จำเป็นที่จะต้องสร้างจิตสำนึกให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ และสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังด้านสื่ออย่างต่อเนื่อง

สิ่งแวดล้อม หน่วยงานภาครัฐเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ที่ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติภัย (Tsunami) ใน 6 จังหวัดภาคใต้ จึงมีนโยบายสร้างจิตสำนึก รณรงค์พิทักษ์สิทธิที่ดินทำกินและอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศน์โดยการสร้างแบบแผนการพัฒนาและป้องกันภัยพยากรณ์ธรรมชาติโดยอาศัยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญ การส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกที่สอดคล้องกับระบบนิเวศน์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน นอกจากนี้

ภาครัฐร่วมกับองค์การสหประชาชาติระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญในภาคเกษตร และเป็นผู้อุปนายกฯ และจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระดับครัวเรือนและชุมชน จึงได้พยายามคิดค้นเทคโนโลยีที่สนองตอบความต้องการของผู้หญิง ได้แก่ เทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร เช่น การปลูกข้าวโดยไม่ปักดำ การจัดการแมลงในนา โดยวิธีผสมผสาน การจัดการวัชพืชในนา เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การปรับปรุงสมุนไพร และเทคโนโลยีครัวเรือน เช่น สารสกัดชีวภาพสำหรับล้างจาน การใช้สมุนไพรล่ำยุง การล่ำเสริมเศรษฐกิจภาคเกษตรที่สร้างผลผลิตจากพื้นบ้านโดยสอดคล้องกับระบบไฮเทคทำให้สตรีมีความรู้ในการประกอบอาชีพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสตรีจะมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการร่วมมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื่องจากสตรีเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบจากธรรมชาติโดยภูมิปัญญาพื้นบ้านที่เรียนรู้มาตั้งแต่เด็กและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้เชี่ยวชาญในครัวเรือน เช่น ขวด ถังพลาสติกซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ แต่ก็ยังไม่มีนโยบายเป็นการเฉพาะที่ล่ำเสริมบทบาทสตรีในการร่วมมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

ส่วนที่ 4

ความท้าทายสู่การดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคต

ความท้าทายสู่การดำเนินงาน ในปัจจุบันและอนาคต

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานที่ผ่านมาทำให้สถานภาพสตรีโดยรวมมีความก้าวหน้ามากขึ้นทั้งในด้านคุณภาพชีวิต และการคุ้มครองสิทธิ แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ที่สำคัญในเรื่องของค่านิยมของสังคม นโยบายของรัฐ หรือกฎหมายที่เลือกปฏิบัติซึ่งเป็นสาเหตุเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะในส่วนของภาครัฐ ทัศนคติมีผลเป็นอย่างมากต่อการดำเนินงานเพื่อยกระดับสถานภาพสตรีและการส่งเสริมความเสมอภาค ทั้งในด้านความร่วมมือและการปฏิบัติต่อสตรีในครอบครัวและชุมชน การออกกฎหมายเพื่อนโยบายได้ฯ ตลอดจนการบริหารจัดการทุกด้านซึ่งรวมทั้งระบบข้อมูลที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเสมอภาค ดังนั้นการที่จะบรรลุเป้าหมายของปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการฯ จำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้

1. การปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับงานดุษฎีธรรมและสิทธิมนุษยชน โดยมีเป้าหมายเพื่อหาระหว่างทั้งหญิงชาย (โดยเฉพาะแแนวร่วมชายซึ่งจะทำให้เกิดแบบอย่างที่ดี หรือ Role Model) ดังที่กล่าวไปแล้ว ทัศนคติความเชื่อดังเดิมที่ว่า ชายเป็นใหญ่ มีอำนาจเชิงสถาบันเหนือกว่าสตรีในขณะที่สตรีถูกตีกรอบให้มีบทบาทหลักในครัวเรือน โดยเฉพาะด้านการดูแลและให้บริการสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคาดหวังในบทบาทของสตรีนอกบ้าน และในชุมชน จนถึงในการบริหารจัดการในลักษณะที่ไม่แตกต่างกันกับเมืองอุปนิสัยในครัวเรือนหัก นอกจากนี้ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ทำให้มองว่าสตรีเป็นเพียงวัตถุทางเพศเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบทางหลายประการต่อการดำเนินงาน เพื่อความก้าวหน้าของสตรี เช่น การผลักดันให้สตรีดำรงตำแหน่งในระดับตัดสินใจ การรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติต่อเหล่าผู้หญิงด้วยความเคารพและ 존ศ ภาระดูแลในครอบครัว การรณรงค์ขอความร่วมมืออยู่ติดความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัว เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงลบที่มีต่อสตรี เพื่อเปิดใจให้กว้างและยอมรับบทบาทสตรี ตลอดจนให้ความเคารพในคุณค่าและคักษัติของสตรี
2. ความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดเก็บข้อมูลจำแนกเพศ และเชื่อมโยงระบบฐานะ การจัดเก็บข้อมูลจำแนกเพศ ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างหญิงชายในประเด็นต่างๆ เช่น ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี (ซึ่งเมื่อจัดเก็บโดยจำแนกเพศ จะพบว่า สตรีมีส่วนร่วมในทางการเมืองทุกระดับน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับชาย) ข้อมูล การกระทำการรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ที่สตรีได้รับ (ซึ่งจะทำให้เห็นประเภทความรุนแรง สาเหตุของการเกิดความรุนแรง ฯลฯ) ทำให้สามารถวางแผน/โครงการที่เหมาะสมได้ การจัดทำข้อมูลจำแนกเพศ จะช่วยให้การวางแผน/โครงการ ตอบสนองกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างไรก็ตาม ยังมีหน่วยงานจำนวนมากที่ไม่มีการจัดเก็บ

ข้อมูลจำแนกเพศ ทำให้มีสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำไปประกอบการดำเนินงานต่างๆ ที่สอดคล้องตอบความต้องการอย่างแตกต่างกันของหญิงและชายได้

นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลในด้านการค้ามนุษย์และความรุนแรงต่อสตรีระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นนี้แตกต่างกันไป และยังไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีลักษณะต่างคนต่างทำ เช่น กระทรวงสาธารณสุขจัดเก็บข้อมูลผู้ถูกกระทำการทำความรุนแรงที่มารับการรักษาสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดเก็บข้อมูลผู้ถูกกระทำการทำคุณเดียวกันนี้ที่มาแจ้งความดำเนินคดี เป็นต้น การเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ข้อมูลของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำการเป็นระบบที่ถูกต้องชัดเจน อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ ได้มีความพยายามที่จะร่วมมือกันระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข และสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี ในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบมากขึ้น แต่อาจมีปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากรซึ่งรับภาระ จำเป็นต้องให้การสนับสนุนเพื่อให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

3. การมองปัญหาแบบเชื่อมโยงหรือบูรณาการ จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ครอบคลุมมากขึ้น หรือครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสตรีด้วย หากปัญหานี้มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทุกบริบท เพราะหากมองปัญหาเพียงด้านเดียว มิตรเดียว จะทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นจุดๆ ไปโดยไม่คำนึงถึงการแก้ไขปัญหานี้มิตรอื่นๆ ควบคู่กันไป เช่น การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยขาดการคำนึงถึงมิตรด้านการศึกษาหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะทำให้มองไม่เห็นโอกาสและทางเลือกของสตรีอีกทางหนึ่งในการเข้าถึงความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ การจัดการกับภารกิจของหน่วยงานในบางหน่วยไม่มีการมองอย่างบูรณาการกับงานด้านสตรี เช่นการจัดการกับแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นการค้ามนุษย์ที่แฝงอยู่ในเรื่องนี้ด้วย หรือในประเด็นครอบครัวที่มีผู้ส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวแต่ก็ต้องนำประเด็นหญิงชายเข้าไปบูรณาการในงานครอบครัวด้วย
4. การสร้างองค์ความรู้ในเรื่องมิตรหญิงชายเพื่อการใช้งานจริง ซึ่งกลไกในหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย จำเป็นต้องมีอย่างต่อเนื่องเมื่อสร้างความตระหนักในมิตรหญิงชายสำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานฯ และ จำเป็นต้องทำให้เกิดทักษะในการนำไปบูรณาการในแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงานได้ ทั้งนี้ในหลายประเด็นของปฏิบัติงานบังคับกิจให้เน้นในเรื่องการบูรณาการมิตรหญิงชายเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมของหน่วยงานเพื่อยกระดับสถานภาพสตรีกลุ่มเป้าหมาย
5. ผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังในเรื่องของลิขิมมนุษยชน จำเป็นต้องสร้างความตระหนักในการรับรู้ในลิขิมมนุษยชนของสตรีทั้งในระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมต้องมีความ

ໂປ່ງໄສແລະສາມາດຕຽບສອບໄດ້ເພື່ອໃຫ້ເກີດຄວາມເປັນຫຍາມໃນການທຳມະນຸຍາກົດລິຫຼື
ໃນຂຶ້ວຕແລະຮ່ວມມືກາຍຂອງປະຊາຊນ ແລະເພື່ອໃຫ້ການສອບສວນຄີ່ມທີ່ເກີ່ວກັບຄວາມຜິດທາງເປັນ
ຊື່ເປັນເຮືອງລະເວີຍດອ່ອນແລະກະທບກະຮ່ວມມືກາຍທີ່ເກີ່ວກັບຄວາມຜິດທາງເປັນ
ສັບສົນໃໝ່ມີນັກງານສອບສວນທຸນິ່ງເພີ່ມເຕີມ ແລະໃຫ້ອົງຄວາມຮູ້ດ້ານລິຫຼືມນຸ່ມຍັນເພື່ອເພີ່ມ
ຄັກຍາກພາກແກ່ພັນການສອບສວນທຸນິ່ງທີ່ມີອູ້ເດີມແລະທີ່ຈະເພີ່ມຂຶ້ນ

6. ການຈັດໃໝ່ມີກູ້ມາຍສົງເລົມໂອກສແລະຄວາມເທົ່າເຖິງກັນ ເຮັດໃຫ້ອົກກູ້ມາຍການປັບ
ແກ້ໄຂກູ້ມາຍ/ຮະບີບຕ່າງໆ ທີ່ເອີ້ຕ່ອກຮຸມຄວອງລິຫຼືສຕຣີ ເພື່ອປັດໂອກສໃຫ້ສຕຣີໄດ້ເຂົ້າສົ່ງ
ແລະຈັດການທັນພາກເພື່ອການພັນນາໄດ້ຢ່າງເປັນຫຍາມແລະເທົ່າເຖິງ ແລະລັດການເລືອກປັບປຸຕິ
ຕ່ອສຕຣີໃນກຸລຸ່ມເປົ້າທຳມາຍຕ່າງໆ ຂັນນີ້ ສໍາໜັກງານກິຈການສຕຣີແລະສັບປັນຄວບຄວ້ວ ກະທຽວ
ການພັນນາສັງຄມແລະຄວາມມັນຄົງຂອງນຸ່ມຍັງ ກຳລັງດຳເນັ້ນແນວເພື່ອຍກວ່າງກູ້ມາຍສົງເລົມ
ໂອກສແລະຄວາມເທົ່າເຖິງກັນ ແລະອູ່ຮ່ວ່າງແກ້ໄຂຮ່ວ່າງກູ້ມາຍຈັດຄວາມຮຸນແຮງໃນຄວບຄວ້ວ
ຕາມທີ່ຄະນະການກໍລັນກອງເຮືອງເຂົ້າຄະນະຮັບອະນຸມານີ້ ຄະນະທີ່ 3 ເສັນ ສໍາໜັກກູ້ມາຍ/ຮະບີບ
ທີ່ເກີ່ວຂ້ອງໃນການຄຸ້ມຄວອງລິຫຼືສຕຣີແລະສົງເລົມຄວາມເສມອກາຄທຸນິ່ງໝາຍ ຊົ່ງຈະເປັນຕ້ອງປັບ
ແກ້ໄຂເພື່ອໃຫ້ສົດຄລົ້ງກັບຮູ້ຫຍາມນຸ່ມຍັງມີຫລາຍລັບ ເຊັ່ນ ປະມາລກູ້ມາຍອານຸາເກີ່ວກັບ
ຄວາມຜິດທາງເປັນມາຕ່າງໆ 267 ທີ່ໃຫ້ໝາຍທີ່ຂຶ້ນກັນການຍໍາໄມ້ມີຄວາມຜິດ ປະມາລກູ້ມາຍແພ່ງ
ແລະພານີຍ່ ບຣວ 5 ເກີ່ວກັບການອົກເລີກສູ່ໝາຍໜັ້ນ ການເຮືອກຄ່າທັດແກນຈຸານປະປຸດ
ນອກໃຈຄູ່ໜັ້ນ ແລະການຂັດຈາກການສມວລສ
7. ການຕິດຕາມແລະປະເມີນຜລ ໃນການດຳເນັ້ນດ້ານສຕຣີແລະການສົງເລົມຄວາມເສມອກາຄທຸນິ່ງໝາຍ
ຈະເປັນຕ້ອງມີຮະບບຂອງການຕິດຕາມແລະປະເມີນຜລ ເພື່ອໃຫ້ການປິດຕາມກໍາວໜ້າໃນການດຳເນັ້ນ
ງານ ຊົ່ງຕ້ອງມີຄວາມສົດຄລົ້ງກັບເປົ້າທຳມາຍການພັນນາຂອງປະເທດ ຕລອດຈານເປົ້າທຳມາຍທີ່ເປັນ
ພັນທະນີທີ່ປະເທດໄກຢູ່ໄດ້ໃຫ້ການຮັບຮອງໄວ້ ຄວາມເງິ່ນພອໄຈຂອງຜູ້ຮັບປະໂຍ້ນ ແລະຮະດັບການ
ສົນອອນບອບຕ່ອກລຸ່ມເປົ້າທຳມາຍ ໂດຍຕ້ອງມີການຈັດທຳຕ້ວ້າຫຼັດໃນແຕ່ລ່ອໂຄງການ ທີ່ສາມາດວັດໄດ້ທັງ
ໃນເຮືອງນຸ່ມຍັງແລະຮູ້ປະປຸດ ປັຈຈຸບັນ ມີກລືກາການສົງເລົມຄວາມເສມອກາຄໃນທຸກກະທຽວ ກຽມ
ຄື່ອງ ຜູ້ບໍລິຫານດ້ານບາຫາທຸນິ່ງໝາຍ ແລະຄູ່ນົຍປະສານງານດ້ານການສົງເລົມຄວາມເສມອກາຄທຸນິ່ງໝາຍໃນໜ່ວຍ
ງານແລະໃນກຸລຸ່ມເປົ້າທຳມາຍທີ່ໜ່ວຍງານທຳມາຍ ແລະມີໜ້າທີ່ລຳຄັ້ງອີກປະກາດທີ່ ດື່ອງການ
ຕິດຕາມການດຳເນັ້ນດ້ານການສົງເລົມຄວາມເສມອກາຄຂອງໜ່ວຍງານ ແລະເພື່ອໃຫ້ການໃຫ້ສາມາດ
ທຳມາຍໄດ້ຢ່າງມີປະລິຫຼືພາກ ຈະເປັນຕ້ອງມີການສ້າງຄວາມຕະຫະທັກ ໃຫ້ຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃນ
ປະເທດທຸນິ່ງໝາຍ ຊົ່ງນອກຈະນຳໄປປູດການໃນການດຳເນັ້ນດ້ານການທຳມາຍໄດ້ແລ້ວ ຍັງ
ສາມາດເປັນກລືກາການຕິດຕາມຄວາມກໍາວໜ້າໃນການສົງເລົມສັນພາພສຕຣີແລະຄວາມເສມອກາຄ
ທຸນິ່ງໝາຍໄດ້ຢ່າງເປັນຮັບຮັບອີກດ້ວຍ

บรรณานุกรรมาธ์

บรรณานุกรรมาธ์

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2546). กฤษหมายกับผู้หญิง. กรุงเทพฯ: หจก.บางกอกปลีก.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2547). ชุดข้อมูลการแก้ไขปัญหาการค้าประยูงและเด็กเพื่อเผยแพร่. เอกสารอัดล้ำหนา.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2546). รายงานการอนุรัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
ฉบับที่ 4-5 (ฉบับรวม). กรุงเทพฯ.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2546). อนุสัญญาว่าด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและพิธีการเลือกรับของ
อนุสัญญาว่าด้วยการขัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ. นนทบุรี: หจก.แอดดิสเต็ม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

(2547) รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรչของประเทศไทย พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

(2544). ปฏิญญาทางการเมือง และแผนปฏิบัติการและข้อเสนอแนะ ในการริเริ่มแนวทางใหม่
เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

(2540). ปฏิญญานักกิจกรรมและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ครุสภากาดพร้าว.

ຄະນະຜູ້ຈັດທຳ

ຄະນະຜູ້ຈັດທຳ

ທີ່ປະກາດ

ຫາຜູ້ຍຸທະ ໂໄສຄົຣິນເໜີ
ກິ່ງແກ້ວ ອິນທວ່າງ
ຈິຕຣາກາ ສຸນທຽບພິພົ

ຜູ້ອໍານວຍການສໍານັກງານກິຈກາຮສຕຣີແລະສັຖາປັນຄຮອບຄວ້າ
ຮອງຜູ້ອໍານວຍການສໍານັກງານກິຈກາຮສຕຣີແລະສັຖາປັນຄຮອບຄວ້າ
ຜູ້ອໍານວຍການສໍານັກສົ່ງເສີມຄວາມເສມອກາຄຫຼືງໝາຍ

ຮວບຮ່າມແລະເຮັບເຮັງ

ໜິນິ້ຊູ້ ກມລວ້າໝົນ
ວັລລາກາ ຕາຮປະກາ
ຄົຣິກຸລ ອິນທຽບພິພົ
ພິ້ຂູ້້າ ອີສ່າງກູງ ດນ ອຸຍຸ້ຍາ

ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 8 ວ
ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 8 ວ
ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 8 ວ
ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 6 ວ

ອອກແບບປກ/ຕຽບ/ຫານ

ຊຸດືນັ້ນທີ່ ພຸ່ມກລິນ
ອັຈອຣາ ຄຣີຮັຕຕໍ່ໄພ
ດວງສຸດາ ເມື່ອງວົງໝົງ
ການີ່ ຈັນທີ່ຕັນ
ວາງວຸງໆ ສຸກນິມິຕຕະກູລ
ໄຕຮັຕທີ່ ພໍ້ປັກລິຕ

ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 4
ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 4
ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 7 ວ
ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 6 ວ
ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 4
ນັກວິຊາການພັ້ນນາສັ້ງຄມ 4